

JOLANTA CHWASTYK-KOWALCZYK

<https://orcid.org/0000-0002-3463-6432>

Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach

Ponadgraniczne mosty redaktor Ewy Mielczarek w XX i XXI w.¹

Streszczenie

Działalność zawodowa bibliotekoznawcy, politologa, starszego kustosa, kierownika Działu Wydawnictw w Wojewódzkiej i Miejskiej Bibliotece Publicznej im. C. Norwida w Zielonej Górze Ewy Mielczarek jest imponująca. Jej życie zawodowe od 1999 r. związane jest z Zieloną Górą, gdzie się przeprowadziła z Jeleniej Góry. Jest redaktorem, korektorem, łowcą uzdolnionych autorów i ich tekstów, przyjacielem poetów, prozaików, eselistów, recenzentów, artystów. To jej „Pro Libris” zawdzięcza szczególną staranność, wysmakowanie i piękno edytorskie. Poza tym uprawia publicystykę, promuje edytowane przez Wydawnictwo zielonogórskiej Książnicy im. C. Norwida publikacje, organizuje konkursy literackie, spotkania autorskie, współpracuje z uczonymi i nadzoruje redakcję „Bibliotekarza Lubuskiego”, „Pasji Literackich” oraz „Zielonogórskich Studiów Bibliotekoznawczych”. Użyte metody: analiza zawartości prasy, *casual study*, heurystyczna analiza i krytyka piśmiennictwa, wywiad.

Słowa kluczowe: Ziemia Lubuska, XX i XXI w., „Pro Libris”, Ewa Mielczarek, Wydawnictwo Pro Libris, Zielona Góra

¹ Publikacja przygotowana/dofinansowana ze środków budżetu państwa w ramach programu „Społeczna odpowiedzialność nauki” Ministra Edukacji i Nauki. Jest wynikiem udziału w projekcie „Ośrodek Badań Historii Kobiet – kontynuacja”.

CROSS-BORDER BRIDGES OF THE EDITOR EWA MIELCZAREK IN THE 20TH AND 21ST CENTURIES

Abstract

The professional activity of Ewa Mielczarek as a librarian, political scientist, senior curator, head of the Publishing Department at the Cyprian Norwid's Provincial and Municipal Public Library in Zielona Góra, is impressive. Since 1999, her professional life has been associated with Zielona Góra, where she moved from Jelenia Góra. She is an editor, proof-reader, hunter of gifted authors and their texts, a friend of poets, prose writers, essayists, reviewers, and artists. It is her, whom "Pro Libris" owes its neatness, tastefulness, and editorial beauty. In addition, she engages in journalism, promotes publications edited by the publishing house of the Zielona Góra Library, organizes literary competitions, meetings with authors, cooperates with scholars and supervises the editorial office of "Bibliotekarz Lubuski" ("Lubusz Librarian"), "Pasje Literackie" ("Literary Passions") and "Zielonogórskie Studia Bibliotekoznawcze" ("Zielona Góra Library Studies"). Methods used: press content analysis, custom study, heuristic analysis and criticism of literature, interview.

Keywords: Lubusz Land, 20th and 21st century, "Pro Libris", Ewa Mielczarek, Pro Libris Publishing House, Zielona Góra

Wstęp

Konsekwencją zmian politycznych po II wojnie światowej w Polsce były zmiany terytorialne, a co się z tym wiąże – i demograficzne. Niemiecki Grünberg, leżący na Ziemiach Odzyskanych, przemianowano na Zieloną Górę. Jak podaje Ryszard Zaradny, właściwa akcja przesiedleńcza zaczęła się w połowie kwietnia 1945 r.² Odezwy propagandowe z tamtego okresu, zachęcające do przesiedlenia, zawierały trzy główne tezy: „1. Na Ziemiach Odzyskanych każdy znajdzie dla siebie dobre warunki życia: ziemię, mieszkanie, pracę, dostatek. 2. Osadnictwo jest powrotem na historyczne terytorium, powrotem «na swoje». 3. Zasiedlenie Ziem Odzyskanych jest wielkim narodowym obowiązkiem”³. Jak ustalili Joachim Benyskie-

² Ryszard Zaradny, *Prasa w Zielonej Górze w latach 1945–1956*, w: Andrzej Buck, Przemysław Bartkowiak, Dawid Kotlarek (red.), *Oblicza prasy Ziem Zachodnich w latach 1945–2012*, (Zielona Góra: Pro Libris, 2013), 77.

³ Andrzej Kwilecki, *Migracje pionierskie na Ziemiach Odzyskanych*, w: Hieronim Szczegóła (red.), *Przemiany kulturalno-gospodarcze Środkowego Nadodrza*, (Zielona Góra: LTK, 1989), 34.

wicz i Hieronim Szczegółą, „Istotnym elementem w kształtowaniu się społeczności Zielonej Góry było wiejskie pochodzenie większości osadników”⁴. W takim otoczeniu trudno mówić o dobrych warunkach do rozwoju kulturalnego. Potrzeby w tym zakresie władza lokalna czy nadrzędna musiała dopiero wykształcić.

Rozwinięcie

Proces zasilenia tej kulturalnej pustyni i budowanie wspólnej tożsamości „małej ojczyzny” w wielokulturowym (Wielkopolsanie, Ślązacy, Pomorzanie, Kresowianie, Łemkowie, Grecy, Ukraińcy, Romowie, Żydzi)⁵ regionie Ziemi Lubuskiej był stopniowy i trwał przez dziesięciolecia⁶. Został wzmocniony przez ustawę z dnia 28 czerwca 1950 r., powołującą trzy nowe województwa na terenach odzyskanych: zielonogórskie, koszalińskie i opolskie⁷. Niewątpliwie do ożywienia życia kulturalnego i naukowego wydatnie przyczyniło się:

- otwarcie w czerwcu 1946 r. Muzeum Miejskiego w Zielonej Górze, utworzonego na bazie niemieckiego Heimatmuseum⁸;
- otwarcie 3 maja 1947 r. w 25-tysięcznej Zielonej Górze pierwszej publicznej wypożyczalni książek, która zapoczątkowała działalność Miejskiej Biblioteki Publicznej, oraz otwarcie w 1951 r. Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej; ich połączenie nastąpiło w 1955 r. Nadanie statusu naukowego tej placówce miało miejsce w 2001 r.⁹;

⁴ Joachim Benyskiewicz, Hieronim Szczegółą (red.), *Zielona Góra. Zarys dziejów*, (Poznań: Wydawnictwo Poznańskie, 1991), 157; Robert Rudiak, *Życie literackie na Ziemi Lubuskiej w latach 1945–2000*, (Zielona Góra: Pro Libris 2015).

⁵ Wiesław Hładkiewicz, Tomasz Mikiera, „Prasa regionalna wobec debaty o lubuskiej tożsamości (1998–2002)”, w: Andrzej Buck i in. (red.), *Oblicza prasy*, 414.

⁶ Dieter Bingen, Krzysztof Malinowski (red.), *Polacy i Niemcy na drodze do partnerskiego sąsiedztwa. Próba bilansu dziesięciolecia 1989–1998*, (Poznań: Instytut Zachodni, 2000).

⁷ Olgierd Smoliński, „Podziały administracyjne Polski w latach 1795–1950”, *Rocznik Lubuski*, R. 10, 1978, 86.

⁸ Arkadiusz Cincio, „Historia Muzeum w Zielonej Górze”, *Rocznik Lubuski*, t. 31, cz. 1, 2005, 35; idem, „Historia Muzeum w Zielonej Górze 1922–2010”, w: Małgorzata Zielińska (red.), *Muzeum Ziemi Lubuskiej*, (Zielona Góra: Muzeum Ziemi Lubuskiej, 2010).

⁹ *Historia*, http://www.wimbp.zgora.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=46&Itemid=102 [dostęp: 10.08.2021].

- powołanie w 1951 r. Miejskiego Teatru Zielonogórskiego¹⁰;
- powstanie środowiska dziennikarskiego i funkcjonowanie czasopism regionalnych („Gazeta Lubuska”, „Gazeta Nowa”, „Nadodrze”, „Puls” i in.) oraz lokalnych („Głos Powiatu Żarskiego”, „Wiadomości Nowosolskie”, „Echo Gubińskie” i in.)¹¹;
- powołanie w Zielonej Górze w listopadzie 1961 r. Oddziału Związku Literatów Polskich, w którego skład weszli przedstawiciele Zielonej Góry i Gorzowa Wielkopolskiego¹²;
- powstanie środowiska artystów plastyków i muzyków w latach 50. XX w.¹³;

¹⁰ Andrzej Buck, *Teatr małej ojczyzny. Szkice do dziejów Lubuskiego Teatru w Zielonej Górze 1951–2010*, (Zielona Góra: Pro Libris, 2021).

¹¹ Andrzej Buck, „Funkcje zielonogórskiego środowiska prasowego”, w: E. Hajduk (red.), *Zielona Góra jako ośrodek kultury*, (Zielona Góra: Wyd. Wyższej Szkoły Pedagogicznej, 1987), 91–100; idem, „Gazeta Nowa» (1990–1993). Nieudana próba przełamania monopolu partyjnej gazety codziennej”, *Rocznik Historii Prasy Polskiej*, t. 20, z. 4 (48), 2017, 29–45; idem, „Zielonogórskie środowisko prasowe w początkowych latach istnienia”, *Studia Zielonogórskie*, t. 24, 2019, 89–112; Władysław Jan Ciesielski, „Prasa na Ziemi Lubuskiej w latach 1945–1950”, *Rocznik Lubuski*, t. 12, 1983, 325–344; Radosław Domke, „Nadodrze» czasopismem integrującym Ziemię Lubuską”, *Zielonogórskie Studia Bibliotekoznawcze*, z. 7, 2015, 77–92; H. Ankiewicz, M. Skarbek (red.), „Gazeta Lubuska” – *rodowód, tradycja, przegląd dorobku*, (Zielona Góra: Komitet Organizacyjny „Święta Prasy”, 1982); Krystyna Kamińska, „Długa historia «Ziemi Gorzowskiej»”, *Ziemia Gorzowska*, nr 1, 1982, 8; K. Kościeszka (pseud. A.K. Waśkiewicz), „Czasopisma regionalne”, *Nadodrze*, nr 11, 1971, 5–8; Wiesław Nodzyński, *Prasa zielonogórska*, w: Andrzej Wakar (red.), *25 lat prasy na Ziemiach Zachodnich i Północnych*, (Kraków: Ośrodek Badań Prasoznawczych RSW „Ruch”, 1972), 55–73; Robert Rudiak, „Historia i współczesność «Bibliotekarza Lubuskiego» – pisma zielonogórskiej Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej im. Cypriana Norwida”, *Zielonogórskie Studia Bibliotekoznawcze*, z. 10, 2018, 69–95; Katarzyna Taborska, „«Ziemia Gorzowska» (1945) jako świadectwo medialnego kreowania pogranicza”, w: Elżbieta Skorupska-Raczyńska, Joanna Rutkowska (red.), *Dziedzictwo kulturowe regionu pogranicza*, t. 3, (Gorzów Wlkp.: Akademia im. Jakuba z Paradyża, 2010), 365–378; Krzysztof Wasilewski, „Powstanie i rozwój gorzowskiego subregionu periodycznej komunikacji medialnej (1945–1989)”, *Rocznik Prasoznawczy*, R. 6, 2012, 77–92; idem, „Rola prasy w kształtowaniu wielokulturowej małej ojczyzny w okresie demokratycznych przemian na przykładzie gorzowskim”, w: Beata A. Orłowska, Piotr J. Krzyżanowski (red.), *Gorzów miastem wielu kultur*, (Gorzów Wielkopolski: Wydawnictwo Naukowe Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej im. Jakuba z Paradyża, 2014), 77–91; Anna Żyźniewska, „Wykaz czasopism lubuskich wydanych w latach 1945–1960”, *Bibliotekarz Lubuski*, nr 1/2, 1961, 28–30.

¹² Robert Rudiak, *Życie literackie na Ziemi Lubuskiej w latach 1945–2000*, 17–121; <http://www.zlp.zgora.pl/historia-oddzialu/> [dostęp: 10.08.2021].

¹³ Hieronim Szczegóło, „Rozwój życia kulturalnego w Zielonej Górze w latach 1945–1980”, *Studia i Materiały. Nauki Społeczno-Polityczne*, z. 4, 1982, 143–175.

- powstanie w 1965 r. Wyższej Szkoły Inżynierskiej, późniejszej Politechniki, a w 1971 r. Wyższej Szkoły Nauczycielskiej, przemianowanej następnie w Wyższą Szkołę Pedagogiczną im. Tadeusza Kotarbińskiego, kolejno w wyniku połączenia w 2001 r. z Politechniką Zielonogorską – Uniwersytetu Zielonogórskiego;
- od 1969 r. – zainicjowanie Lubuskiego Lata Filmowego w Łagowie. Od 1990 r. jest to festiwal międzynarodowy;
- powstanie towarzystw społeczno-kulturalnych;
- organizowanie przez Wojewódzką i Miejską Bibliotekę Publiczną im. C. Norwida [dalej: WiMBP] stałych corocznych Wawrzynów – konkursów regionalnych: od 1995 r. – pierwsza edycja Lubuskiego Wawrzynu Literackiego; od 2005 r. – pierwsza edycja Lubuskiego Wawrzynu Naukowego; od 2014 r. – pierwsza edycja Lubuskiego Wawrzynu Dziennikarskiego.

Po transformacji ustrojowej 1989 r. zaistniały warunki dla rozwoju różnych segmentów czasopism. Ich funkcjonowanie pomagało czytelnikom określać specyfikę regionów, odnajdować się w ich tożsamościach, zapisywać zachodzące zmiany relacji czasoprzestrzennych i form doświadczania rzeczywistości. Ziemie zachodnie Polski należą do takiej ciągle formującej się przestrzeni społeczno-kulturalno-polityczno-gospodarczej. Po przyjęciu naszego kraju w poczet krajów Unii Europejskiej w maju 2004 r. pogranicze polsko-niemieckie siłą rzeczy musiało stać się areną wzmożonego dialogu¹⁴. Wcześniej, ze względu na uwarunkowania polityczne, nie wytworzył się duchowy klimat sprzyjający uwzględnianiu niemieckich i polskich tradycji.

Zmierzenie się z trudną historią regionu i zbudowanie nowych form dialogu z sąsiadami przyświecały idei powołania do życia w 2001 r. lubuskiego czasopisma kulturalno-literackiego „Pro Libris”. Edycja była konsekwencją dezyderatu środowisk literackich i naukowych Zielonej Góry, tym bardziej, że w 1989 r. przestał ukazywać się tygodnik „Nadodrze”, który skupiał wigor intelektualny twórców regionu.

¹⁴ Andrzej Chłudziński (red.), *Mindestens 44 Gründe, Deutschland zu lieben*, (Pruszcz Gdański: Wydawnictwo Jasne, 2021), będąca tłumaczeniem polskiego wydania: Andrzej Chłudziński (red.), *Co najmniej 44 powody, by pokochać Niemcy*, (Pruszcz Gdański: Wydawnictwo Jasne, 2019).

Zespół redakcyjny nowego periodyku stworzyli ludzie pióra, naukowcy z Uniwersytetu Zielonogórskiego, bibliotekarze, artyści plastycy oraz muzealnicy. Redakcja w 1. numerze zapewniła, że zamierza sięgać po ciekawe teksty, inicjować dyskusje, wymianę myśli, zapraszać na swe łamy uznanych i nowych dobrych autorów, literaturoznawców, krytyków literackich, również przedstawicieli niemieckiego pogranicza, umożliwiać debiuty¹⁵. Prezentację rozszerzono o dorobek kulturalny Serbów łużyckich.

Położenie geograficzne, sąsiedztwo Niemiec oraz dofinansowanie z programu Phare CBC w ramach projektów Euroregionu „Sprewa–Nysa–Bóbr” zadecydowały o kształcie i charakterze pisma. Wysoki poziom zamieszczanych tekstów oraz atrakcyjna oprawa plastyczna pisma pozwalały na znalezienie sponsorów na wydanie kolejnych numerów, wśród których – obok Euroregionu, Urzędu Miasta Zielona Góra, Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubuskiego – były Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz Fundacja Współpracy Polsko-Niemieckiej. Od 2014 r. edycja periodyku jest finansowana ze środków Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej im. C. Norwida w Zielonej Górze. Pismo dostępne jest w wersji elektronicznej na stronie internetowej Biblioteki.

Wydawcą od początku edycji jest Pro Libris – Wydawnictwo WiMBP im. Cypriana Norwida w Zielonej Górze, al. Wojska Polskiego 9. ISSN 1642-5995. Pozostałe cechy formalno-wydawnicze są następujące:

- nakład wynosi 250, 300, 350, 400 egzemplarzy; numer specjalny – 3000 egz. [4 (37) z 2011 r.]; w 2021 r. – 300 egz.;
- format jest niezmienny, wynosi 23 cm × 16 cm,
- objętość jest zróżnicowana – od 148 do 190 stron w układzie dwułamowym przy zachowaniu ciągłej paginacji w obrębie każdego zeszytu. Teksty literackie pisane prozą drukowane są całostronicowo;
- częstotliwość: pierwsze pięć numerów wydano w cyklu półrocznym, a następne – kwartalnym, by powrócić do cyklu półrocznego w 2018 r. W latach 2014–2017 „Pro Libris” ukazał się po 1 zeszycie jako numer poczwórny;

¹⁵ „Od Redakcji”, *Pro Libris*, nr 1, 2001, 5.

- opracowanie graficzne, skład komputerowy, druk i oprawa: Przedsiębiorstwo Poligraficzne UNIWERS, Zielona Góra, ul. Niecała 2d; Agencja Reklamowa „GRAF MEDIA”; Drukarnia FILIP; Ligatura; TOTEM Inowrocław; nr specjalny 4 (37) z 2011 r. – opracowanie graficzne, skład: Piktogram; ART-DRUK przy RCAK w Zielonej Górze; Mazowieckie Centrum Poligrafii; od nr 3–4 z 2018 r. skład komputerowy i opracowanie graficzne numeru Pro Libris – Wydawnictwo Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej im. Cypriana Norwida; druk i oprawa: Dual Studio Bartosz Zając; od nr 3–4 z 2019 r. – skład komputerowy i opracowanie graficzne numeru – Danuta Morawska;
- cena ustalona na poziomie od 7,00 (2001 r.), 10,00 (2001 r.) do 10,5 złotego (2021 r.);
- szata graficzna jest skromna, czarno-biała, z dużą liczbą zdjęć. Plus kolorowe wkładki z pracami artystów plastyków. Autorzy exlibrisu – Janusz Skiba [nr 1(2) z 2002, nr 2 (5) z 2003], Stanisław Para [nr 2 (3) z 2002], Zygmunt Pranga [nr 1 (4) z 2003];
- tłumaczenia tekstów na język niemiecki: Aleksandra Michlik, Grzegorz Gorzechowski, Małgorzata Grelak, Andrzej Kotin, Grzegorz Kowalski, Michael Kurzwelly, Klaus Pocherr, Sergiusz Sterna-Wachowiak, Renata A. Thiele, Grzegorz Załoga.

W piśmie reprodukowano – w kolorowych 4-stronicowych wkładkach na kredowym papierze, lub jako okładkę, a także w środku numeru – prace plastyczne 56 artystów z różnych ugrupowań, reprezentujących rozmaite nurty sztuki oraz pokolenia¹⁶.

¹⁶ Byli to: Michał Bajsarowicz, Barbara Bańdo, Zdzisław Bazylewicz, Andrzej Bembenek, Marcin Berdyszak, Andrzej Bobrowski, Agata Buchalik-Drzyzga, Małgorzata Bukowicz, Franciszek Bunsch, Małgorzata Chomont, Radosław Czarkowski, Piotr Czech, Ignacy Czwartos, Jacek Dłużewski, Krzysztof Gliszczyński, Małgorzata Gołębiewicz, Ryszard Górecki, Agnieszka Graczev, Magdalena Gryska, Hilary Gwizdała, Michał Hrisulidis, Jarosław Jeschke, Jolanda Jeklin, Eugeniusz Józefowski, Lili Karbowska, Helena Kardasz, Władysława Klepka, Leszek Knaflewski, Dorota Komar-Zmyślona, Paulina Komorowska-Birger, Mariusz Kowalski, Henryk Krakowiak, Aleksandra Kubiak, Marek Lalko, Wojciech Leder, Alicja Lewicka, Maryna Mazur, Grażyna Michalak-Bazylewicz, Aga Migdalek, Wojciech Müller, Igor Myszkiewicz, Stanisław Ożóg, Paulina Pochanke, Katarzyna Podgórska-Glonti, Zenon Polus, Jan Poppenhagen, Zbigniew Sejwa, Waław Serdeczny, Norman Smużniak, Ireneusz Solarek, Marian Stępak, Grzegorz Sztwiertnia, Piotr Szurek, Jacek Wesolowski, Karolina Wiktor, Ryszard Woźniak, Krzysztof Wróblewski.

Reprodukcjom ich dzieł zawsze towarzyszyło omówienie twórczości, wystaw artystycznych oraz jubileuszy, czasami wywiad.

Przyjrzyjmy się, kto przyczynił się swoim czasem, zaangażowaniem i determinacją do tego, by „Pro Libris” funkcjonował w inteligentnym obiegu czytelniczym.

Pierwszym redaktorem naczelnym, który nadał ciekawą formę periodykowi, z dużą dbałością o estetykę – nie oszczędzono miejsca i światła, żeby w interesujący sposób eksponować wiersze, kolorowe wkładki z reprodukcjami prac artystów – była Małgorzata Mikołajczak, ówczesny adiunkt w Zakładzie Teorii Literatury Uniwersytetu Zielonogórskiego (dalej: UZ). Od roku 2003 od numeru 2 (5) także adiunkt UZ, członek redakcji – Sławomir Kufel, który utrzymał linię wytyczoną przez koleżankę redakcyjną, poszerzając zawartość numerów o kilka nowych działów. W 2008 r. w roli redaktora naczelnego zapraszał czytelników do lektury członek redakcji z kilkuletnim stażem – Grzegorz Gorzechowski, który „odczuwał potrzebę określenia Pisma na nowo, z odmienionym składem redakcji, z dookreślonymi na nowo zasadami”¹⁷. Zapewniał, że więcej uwagi skupione zostanie na większej spójności każdego numeru, by uniknąć dotychczasowego eklektyzmu. Ale wypracowany układ z jego rubrykami pozostawił, wzbogacając o kilka nowych. Uważał, że istnieje potrzeba zwiększenia kwestii społecznych, także w kontekście relacji polsko-niemieckich, z racji „emocji, obustronnych uprzedzeń, niechęci czy też deklarowanej, trochę papierowej przyjaźni”¹⁸. Więcej uwagi poświęcono kwestiom kontekstu mniejszości narodowych, zapewne z uwagi na inicjatywę Komisji Europejskiej, która ogłosiła rok 2008 Rokiem Dialogu Międzykulturowego. Z numerem 1. z 2009 r. funkcję redaktora naczelnego objął ponownie Sławomir Kufel, a Grzegorz Gorzechowski został jego zastępcą. Nie odnotowano tego faktu w słowie *Od Redakcji*, ponieważ pierwszy raz w historii periodyku go nie zamieszczono. Kufel pełnił tę godność do ostatniego numeru w 2011 r. Za 1. numer (38) z 2012 r. odpowiadał już jako redaktor naczelny dr Andrzej Buck i pełni on tę funkcję do dziś. Zmienił skład redakcji, profil pisma na w pełni literacki, a także layout, starając się stworzyć obraz rzeczywistej mapy kultury Ziemi Lubuskiej.

¹⁷ Grzegorz Gorzechowski, „Od Redakcji”, *Pro Libris*, nr 1 (22), 2008, 3.

¹⁸ Ibidem.

Należy dodać, że od 2004 r. do redakcji periodyku dołączyła bibliotekoznawca, politolog, starszy kustosz, kierownik Działu Wydawnictw w WiMBP im. C. Norwida w Zielonej Górze – **Ewa Mielczarek**¹⁹, której powierzono przygotowanie podwójnego numeru 3–4 (8–9). Już w następnym roku została sekretarzem redakcji i od numeru 1 (10) do dziś jest „redaktorem, korektorem, łowcą uzdolnionych autorów i ich tekstów, przyjacielem ... poetów, prozaików, eseistów, recenzentów, artystów”²⁰. To jej „Pro Libris” zawdzięcza „szczególną staranność, wysmakowanie i piękno edytorskie”²¹. Bez cienia popełnienia błędu można stwierdzić, że jest ona *spiritus movens* tego przedsięwzięcia wydawniczego, istniejącego na rynku od ponad dwudziestu lat.

Ewa Mielczarek urodziła się w 1961 r. w Gnieźnie, ale dzieciństwo i lata edukacji spędziła we Wrocławiu. Studiowała nauki polityczne oraz bibliotekoznawstwo i informację naukową na Uniwersytecie Wrocławskim. Jeszcze jako studentka założyła rodzinę, z którą przeniosła się do Jeleniej Góry. Pracę zawodową rozpoczęła po odchowaniu dzieci. Przez jedenaście lat w okresie 1989–1999 była zatrudniona w Dziale Informacyjno-Bibliograficznym z Pracownią Regionalną i Galerią Małych Form w Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej w Jeleniej Górze, w którym prowadzona była wielorodna działalność²². Poza rutynowymi pracami bibliograficznymi oraz obsługą czytelnika było: opracowywanie i uzupełnienie kolekcji filokartystycznej (dbałość o pozyskanie możliwie najpełniejszych zbiorów starej i współczesnej karty pocztowej z naciskiem na Kotlinę Jeleniogórską i Karkonosze, przeszukiwanie ogólnopolskich katalogów filokartystycznych, indywidualne poszukiwania w antykwariatach (głównie w Krakowie), pozyskiwanie obiektów od kolekcjonerów prywatnych, jak również aktywna współpraca z regionalnymi muzeami – Muzeum Sportu i Turystyki w Karpaczu, Muzeum Przyrodni-

¹⁹ W tym miejscu chciałabym podziękować Ewie Mielczarek za dostarczenie niezbędnych materiałów autobiograficznych do napisania tego artykułu.

²⁰ „Mam swój małeńki wkład w tworzenie tożsamości regionu. Rozmowę z Ewą Mielczarek przeprowadziła Monika Simonjetz”, *Pasje Literackie*, nr 6–7, 2021, 21; por.: Ewa Mielczarek, „Wydawnictwo skupia wokół biblioteki twórcze środowisko”, w: *Praca i pasja. Zbiór wywiadów. Rozmawiała Monika Simonjetz*, (Warszawa: Wydawnictwo Naukowe i Edukacyjne SBP, 2021), 315–321.

²¹ *Mam swój małeńki wkład*, 23.

²² Wywiad z Ewą Mielczarek przeprowadzony przez Jolantę Chwastyk-Kowalczyk w Zielonej Górze 15 grudnia 2021 r.

czym w Jeleniej Górze-Cieplicach, Muzeum Dom Gerharta Hauptmanna w Jagniątkowie, Muzeum Okręgowym w Jeleniej Górze.

Od 1993 r., zgodnie z nowym statutem WBP, zaistniała możliwość prowadzenia przez księżnicę działalności naukowej. Ewa Mielczarek włączyła się czynnie współtworzenie *Bibliografii Województwa Jeleniogórskiego* oraz *Bibliografii miasta Karpacza 1990–1994*. Jej aktywność poszerzyła się o działalność wystawienniczą i wydawniczą. W ramach Galerii Małych Form w budynku WBP oraz w zaprzyjaźnionych placówkach muzealnych współorganizowała następujące wystawy:

- *Polskie przewodniki turystyczne po ziemi jeleniogórskiej*,
- *Tadeusz Steć in memoriam*,
- „Solidarność” w afiszu i plakacie 1980–1981 (z udziałem Mariana Krzaklewskiego),
- *Chojnik na dawnej pocztówce*,
- *Zima w Karkonoszach*,
- *Cieplice na dawnej pocztówce*,
- *Liczyrzepa – duch Karkonoszy*,
- *Zamki i pałace śląskie w dawnej grafice i współczesnej fotografii ze zbiorów Romualda M. Łuczyńskiego*,
- *Zabytkowa architektura w ekslibrisie czeskim – polskim – niemieckim ze zbiorów Romualda M. Łuczyńskiego*,
- *Motywy dziecięce w ekslibrisie*,
- *Współczesna grafika zachodnioeuropejska z kolekcji Jana Hałuszki*,
- *Dariusz Miliński – moje obrazki* (wystawa malarstwa),
- *Portrety Alicji* – malarstwo Alicji Szymańskiej,
- *Moje podróże* – malarstwo Grzegorza Szymczyka,
- *Vahan Bego – Rysunki*,
- *Twórczość moja jest wszystkim* – ekspozycja prac plastycznych osób niepełnosprawnych.

Czynnie uczestniczyła w działalności wydawniczej, przygotowując do każdej ekspozycji plakaty, katalogi, zaproszenia na wernisaże i różnorodne druki ulotne.

Pod koniec XX w. przeprowadziła się do wsi Przytok pod Zieloną Górę. W latach 1999–2004 kierowała Działem Informacji i Wydawnictwem, koordynowała pracownię komputerową oraz Drukarnię ART-DRUK (druk offsetowy) Regionalnego Centrum Animacji Kultury w Zielonej Górze – instytucji kultury działającej w obszarze

edukacji kulturowej i ochrony dziedzictwa kulturowego. Do jej obowiązków należało przyjmowanie zleceń klientów prywatnych i instytucjonalnych, redagowanie tekstów, nadzór nad pracą grafików komputerowych i pracowników składu elektronicznego tekstów.

W strukturze organizacyjnej podlegał jej także Magazyn i Pracownia Introligatorska. Do jej obowiązków należały także działania z zakresu *public relations*: nagłaśnianie poczynąń poszczególnych działów RCAK (dział organizacji imprez, Studio Nagrań Polysound, sekcja teatralna i recytatorska, pracownia muzyczna, pracownia plastyczna, Lubuski Zespół Pieśni i Tańca, Sekcja Tkactwa Artystycznego PENELOPA), przygotowywanie różnorodnych druków, tzw. galanterii poligraficznej w postaci: plakatów, afiszy, zaproszeń, sztrafów, katalogów, ulotek, kalendarzy, notesów, pocztówek, zaproszeń, teczek, wizytówek, a także gadżetów promocyjnych.

Należy nadmienić, że RCAK zajmował się organizacją masowych imprez kulturalnych, odbywających się cyklicznie, w tym m.in. Dzień Województwa Lubuskiego, Dożynki Wojewódzkie, Noc Nenufarów w Lubrzy, Festiwal Śpiewaczy *Szparagowe Żniwa*, Międzynarodowe Festiwale Folkloru (najstarszy tego typu festiwal w Polsce, naprzemiennie dorosły i dziecięcy), Program Promocji Twórczości Dzieci i Młodzieży Pro Arte (w jego ramach: Lubuskie Spotkania Jasełkowe, Lubuski Festiwal Piosenki, Lubuska Gala Teatralna, Lubuska Gala Taneczna, Lubuski Konkurs Recytatorski i Lubuski Konkurs Plastyczny), Ogólnopolskie Konfrontacje Teatralne POKOT i in.

Poza tym aktywnie uczestniczyła w przygotowaniu lubuskiego stoiska, programu artystycznego i wydawnictw promujących region na wystawie światowej EXPO 2000 w Hanowerze.

Sztandarowym wydawnictwem RCAK był corocznie edytowany informator kulturalny pt. *Województwo lubuskie: kultura, sport, turystyka*, który redagowała i koordynowała jego produkcję w latach 2001–2004²³.

Ponadto w latach 2001–2004 współredagowała i korektorsko opracowała:

1. Dwumiesięcznik „Region” Lubuskie Pismo Samorządowe wydawane przez Agencję Rozwoju Regionalnego

²³ Oprac. Dział Informacji i Wydawnictw Regionalnego Centrum Animacji Kultury.

- SA oraz Regionalne Centrum Animacji Kultury [Adam Ruszczyński red. nacz.].
2. Katalog Wojewódzkiej Wystawy Fotograficznej: [katalog wystawy], Salon Wystaw Artystycznych ŻDK [Żarskiego Domu Kultury], 19 sierpnia – 8 września 2001;
 3. Katalog 20 [Dwudziestego] Międzynarodowego Festiwalu Folkloru, 8–15 września 2002, 36 s.
 4. II [Drugi] Lubuski Tydzień Seniora: program, 2–7 października 2000 r.
 5. Lubuskie Forum Kultury: koncerty, wystawy, plenerowe spektakle, Zielona Góra, 1–3 czerwca 2000 r. [informator].
 6. Henryk Szyłkin, *Sosny i kamienie* [poezje], Zielona Góra 2001, 47 s.
 7. Henryk Szyłkin, *Krzyże i kurhany* [poezje], Zielona Góra 2002, 51 s.
 8. Henryk Szyłkin, *Gniazda pamięci* [poezje], Zielona Góra 2003, 31 s.
 9. Międzynarodowy Plener Malarski [Sulęcińskiego Ośrodka Kultury, Sportu i Rekreacji], 2000–2001.
 10. 6 [Szósty] Międzynarodowy Dziecięcy Festiwal Folkloru [katalog i program], Zielona Góra 2001, 20 s.
 11. 7 [Siódmy] Międzynarodowy Dziecięcy Festiwal Folkloru, [katalog i program], Zielona Góra 2003, 20 s.
 12. Agata Bronowska, *Autoportret gimnazjalny* [próby poetyckie młodych], Zielona Góra 2000, 19 s.
 13. Tomasz Koczvara, *Dzień po minucie* [poezje], 2002, 49 s.
 14. Edukacja kulturalna dzieci i młodzieży. Kongres Kultury Polskiej 2000, Zielona Góra 2000, 443 s.
 15. „Informator Lubuski 2004: kultura – sport – turystyka”, Zielona Góra 2004, 283 s.
 16. *Kukulcza 1. Wspomnienia radiowców*, Zielona Góra 2003, 159 s.
 17. *Kukulcza 1. Wspomnienia radiowców. Cz. 2*, Zielona Góra 2008, 239 s.
 18. Henryk Ankiewicz [Andabata], *Listy z Palmiarni*, Zielona Góra 2003, 211 s.

19. *Państwowe Liceum Sztuk Plastycznych w Zielonej Górze*, Zielona Góra 2001, 16 s.
20. Bernard Najdek, *Światło na drodze*, Zielona Góra 2002, 105 s.
21. Maria Waliszewska-Brygier, *W sercu i w myśli*, Zielona Góra 2001, 59 s.
22. Władysława Kozłowska, *Perłki*, Zielona Góra 2004, 248 s.
23. Stanisław Jaroszewicz, *Powstanie Wielkopolskie 1918–1919*, Zielona Góra 2001, 34 s.
24. Anna Powałowska, *Sztuka dla żuka* [dramat], Zielona Góra 2004, 69 s.
25. Bernard Najdek, *Wyjście na światło*, Zielona Góra 2001, 62 s.

Jak już wspomniano, od września 2004 r. jest zatrudniona na stanowisku starszego kustosza (początkowo zajmowała się także pozyskiwaniem środków pozabudżetowych), pełni funkcję redaktora i korektora, kierownika Działu Wydawnictw WiMBP im. Cypriana Norwida w Zielonej Górze. Wykonuje obowiązki sekretarza redakcji Lubuskiego Pisma Literacko-Kulturalnego „Pro Libris”. Jest członkiem Rady Wydawniczej WiMBP, a ponadto jurorką i organizatorką konkursów literackich.

Zajmuje się regularną pracą wydawniczą. Poza latami 2009–2015, gdy w wydawnictwach pracowała dr Joanna Wawryk, Dział Wydawnictw ma obsadę jednoosobową. Od 2016 r. w ramach umowy-zlecenia dr Wawryk wykonuje prace korektorskie oraz konsultuje z nią kwestie naukowe. Do 2018 r. skład i przygotowanie elektroniczne do druku powierzała firmie zewnętrznej (GRAF-Media). Decyzją dyrektora A. Bucka prace te w ramach umowy-zlecenia wykonuje Danuta Morawska (od 2018 do dzisiaj).

Oto obszary aktywności Ewy Mielczarek:

1. Pozyskanie autorów tekstów w różnorodnych środowiskach literackich (środowisko studenckie – m.in. Studenckie Koło Literaturoznawców, środowisko akademickie, stowarzyszenia literackie, uczestnicy konkursów poetyckich, renomowani autorzy regionalni, ale też piszący amatorzy i inni). Poza autorami lokalnymi i pochodzącymi z różnych stron Polski w historii istnienia wydawnictwa

- podejmowała współpracę ze środowiskiem piszących z zagranicy (Niemcy, Anglia, Szkocja, Irlandia, Belgia), kilkakrotnie organizując pobyt pisarzy cudzoziemców. Efektem tych spotkań były cenne inicjatywy kulturalno-literackie.
2. Przyjmowanie propozycji książkowych do publikacji w wydawnictwie WiMBP. Dokonuje pierwszej oceny, selekcjonuje nadesłane rękopisy. Rozmawia z potencjalnymi autorami na temat finansowania przewidywanych produkcji, przygotowuje kalkulacje finansowe, ustala terminy realizacji.
 3. Przygotowanie planów wydawniczych – jako kierowniczka Działu Wydawnictw – na każdy rok kalendarzowy zgodnie z decyzją Rady Wydawniczej, z udziałem: dr. Andrzeja Bucka – dyrektora WiMBP, Anny Polus – zastępcy dyrektora WiMBP, dr. Przemysława Bartkowiaka, dr. Joanny Wawryk, Moniki Simonjetz – kier. Działu Badań, Analiz i Metodyki. Rada Wydawnicza zwoływana jest cztery razy w roku (w razie konieczności częściej) w celu omówienia aktualnych realizacji wydawniczych bądź propozycji i planów przyszłych realizacji oraz sposobów pozyskiwania środków na wyżej wymienione pozycje.
 4. Penetracja środowiska plastycznego w celu pozyskania uzdolnionych grafików, których prace graficzne służą do zilustrowania opracowań książkowych i czasopism. Wyszukiwanie artystów uznanych, ale także młodych, dopiero debiutujących w publikacjach. Podobnie śledzi środowisko fotografików, których zdjęcia wykorzystywane są w publikowanych tekstach.
 5. Od 2004 r. pozyskanie i redagowanie tekstów do kolejnych numerów pisma literacko-kulturalnego „Pro Libris”; przygotowanie zawartości kwartalnika, gromadzenie materiału i tworzenie działów (od początku – *Książki Nadesłane, Autorzy Numeru*, w latach 2004–2009 pisanie *Kroniki wydarzeń kulturalnych*, od nr 2(39) z 2012 r. do dziś – pisanie tekstów *Od redakcji* oraz sprawozdań z ważniejszych lubuskich imprez kulturalnych).
 6. We współpracy z redaktorami naczelnymi wydawnictw ciągłych publikowanych przez Bibliotekę zajmowanie

się ostateczną obróbką redakcyjno-językową pism „Pro Libris”, „Bibliotekarza Lubuskiego”, „Pasji Literackich” oraz „Zielonogórskich Studiów Bibliotekoznawczych”. Uczestniczenie w organizacji i moderowaniu spotkań promocyjnych ww. publikacji z udziałem różnorodnych środowisk i sympatyków pism. Promocja kolejnych wydań w środkach masowego przekazu.

7. Monitorowanie cen usług poligraficznych w kraju, uzgadnianie kalkulacji i terminów realizacji kolejnych publikacji.
8. Dystrybuowanie wydanych publikacji, egzemplarzy obowiązkowych, egzemplarzy autorskich, egzemplarzy dla Rady Naukowej WiMBP, egzemplarzy kierowanych do wydawnictw, stanowiących dary, egzemplarzy promocyjnych, będących nagrodami w konkursach itp.
9. Opracowywanie okolicznościowych druków – teczki firmowe, ulotki, foldery, zakładki itp., które nie kwalifikowały się do wykorzystania numeru ISBN.
10. Prowadzenie poradnictwa językowego, wspomagając w tym zakresie poszczególnych pracowników Biblioteki, działy WiMBP, pozostałe agendy biblioteczne (także terenowe) w kwestiach konsultacji redakcyjnych.
11. Przygotowywanie tekstów okolicznościowych – pisma jubileuszowe, gratulacje, pisma *in memoriam*.
12. Branie udziału w bezpośrednich i zdalnych spotkaniach, szkoleniach pracowniczych, konwersatoriach naukowych i innych gremiach doskonalących zawodowo organizowanych przez WiMBP.
13. Inicjowanie i kontynuowanie współpracy z naukowcami i studentami filologii polskiej Uniwersytetu Zielonogórskiego, Uniwersytetu Wrocławskiego oraz Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu (różnorodne specjalizacje) w zakresie dostarczania tekstów do „Pro Libris” i innych czasopism publikowanych przez Dział Wydawnictw.
14. Prowadzenie sprzedaży wydawnictw ciągłych i zwartych poprzez antykwariat internetowy Biblioteki Norwida, a w przypadkach, gdy jest to możliwe, organizowanie kiermaszów książek (czasy przedcovidowe).

15. Współdziałanie z placówkami kultury, mediami i zaprzyjaźnionymi instytucjami w zakresie organizacji i promowania imprez literackich – m.in. MGOKiS w Nowogrodzie Bobrzańskim, GCK w Kargowej, Regionalnym Centrum Animacji Kultury w Zielonej Górze, Radiem Zachód, Radiem Index, Żarskim Domem Kultury, Zielonogórskim Ośrodkiem Kultury i in.
16. Moderowanie spotkań autorskich z okazji wydawanych książek: ostatnio *Teatr małej ojczyzny. Szkice do dziejów Lubuskiego Teatru w Zielonej Górze 1951–2010* dr. Andrzeja Bucka, *Anomalia* Władysława Edelmana, Archiwalia Włodzimierza Korsaka w zbiorach Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej im. Cypriana Norwida w Zielonej Górze. Część druga Alicji Lipińskiej i Marii Radziszewskiej.
17. Organizacja i przeprowadzanie konkursów literackich – Debiut Poetycki Pro Libris (dotąd odbyły się 4 edycje).
18. Udzielanie wywiadów lokalnym mediom (m.in. ostatnio Radio Index z red. Mateuszem Kasperczykiem oraz Arturem Bellingiem, Radio Zachód z redaktorkami Elżbietą Wozowczyk-Leszko i Grażyną Walkowiak).
19. Współpraca z większością działów i agend WiMBP oraz samodzielnymi stanowiskami specjalistycznymi w zakresie bieżącej działalności na rzecz wydawnictw i rozwoju Biblioteki.
20. Organizacja i przeprowadzanie praktyk studenckich dla studentów kierunków filologicznych Uniwersytetu Zielonogórskiego i Wrocławskiego w zakresie edytorstwa i poligrafii.
21. Koordynacja działań osób pracujących na rzecz wydawnictwa, tj. dr. Joanny Wawryk i Danuty Morawskiej.
22. Sporządzanie rocznych rozliczeń ilościowych zasobu magazynowego wydawnictwa „Pro Libris” oraz rocznych sprawozdań z działalności wydawniczej.

Tabela 1. Edycje publikacji zwartych i czasopism pod nadzorem redakcyjnym, korektorskim i organizacyjnym
Ewy Mielczarek w latach 2004–2021 w wydawnictwie Pro Libris.

Rok	Publikacje zwarte	Czasopisma/numery
2004	Czesław Sobkowiak, <i>Podziemne słońca. Soleils souterrains</i> [wiersze], przekład na jęz. franc. Krzysztof Jeżewski, Zielona Góra 2004, 52 s. Romuald Szura, <i>Zielony zapach lasu</i> [opowiadania], Zielona Góra 2004, 92 s. Konrad Wojtyła, <i>Wiersze fatalne</i> [wiersze], Zielona Góra 2004, 40 s.	„Bibliotekarz Lubuski” (17, 18) Lubuskie Pismo Literacko-Kulturalne „Pro Libris”, w tym jeden podwójny (6, 7, 8–9)
2005	Johann Gottfried John, Heinrich Adolph Pilz, <i>Kronika Zielonej Góry</i> , tłum. i oprac. Jarosław Kuczer, Zielona Góra 2005, 206 s. Zbigniew Kozłowski, <i>Motojeczka pieśń</i> [powieść], Zielona Góra 2005, 218 s. <i>Innowacyjność zawodowa i organizacyjna w bibliotece. Materiały z konferencji bibliotekarzy województwa lubuskiego „Organizacja i zarządzanie biblioteką”. Kalsk, 21–22 września 2004</i> , Materiały konferencyjne nr 6, Zielona Góra 2005, 72 s. Henryk Szyłkin, Dorota Szagun, <i>Polskie pióra nad Wilii. Bibliografia polskich współczesnych pisarzy Wileńszczyzny 1985–2005</i> , wydanie drugie rozszerzone, Zielona Góra 2005, 38 s. Henryk Szyłkin, <i>Powroty krajobrazów</i> , [wiersze], Zielona Góra 2005, 68 s. <i>Historia książki na terenach pogranicza i jej rola w kształtowaniu społeczeństw wielokulturowych [polsko-niemieckie materiały konferencyjne]</i> , Zielona Góra 2005, 170 s. Zygmunt Kowalczyk, <i>Na kłifcie</i> , [wiersze], Zielona Góra 2005, 62 s. Jerzy Grodek, <i>Jerzy który się jeży</i> [fraszki, aforyzmy], Zielona Góra 2005, 74 s. Mirosław Kuleba, <i>Ampelografia Zielonej Góry</i> , Zielona Góra 2005, 340 s.	„Bibliotekarz Lubuski” (19, 20) Lubuskie Pismo Literacko-Kulturalne „Pro Libris” (10, 11, 12, 13)
2006	Wojciech Śmigiełski, <i>Tchnienie</i> , [wiersze], Zielona Góra 2006, 64 s. Zbigniew Kozłowski, <i>Legendy lubuskie</i> , Zielona Góra 2006, 68 s. <i>Od słowa do słowa. Antologia poezji lubuskiej 2000–2006</i> , red. Małgorzata Mikołajczak, Zielona Góra 2006, 162 s. <i>Informator. Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna im. Cypriana Norwida w Zielonej Górze</i> , Zielona Góra 2006, 22 s.	„Bibliotekarz Lubuski” (21, 22) Lubuskie Pismo Literacko-Kulturalne „Pro Libris” (14, 15, 16, 17)

Rok	Publikacje zawarte	Czasopisma/numery
2007	<p>Mieczysław J. Warszawski, <i>Umiejęcownienia</i> [wiersze], Zielona Góra 2007, 62 s.</p> <p><i>Zrób karierę w bibliotece!</i> Materiały z I Forum Młodych Bibliotekarzy. Zielona Góra, 5–6 października 2006, Zielona Góra 2007, 60 s.</p> <p>Ewald Wolff, <i>Kuracja winogronowa</i>, [poradnik], Zielona Góra 2007, 72 s.</p> <p><i>Zielona Góra na przestrzeni dziejów. Przemiany społeczno-kulturowe</i>, [materiały konferencyjne], Zielona Góra 2007, 248 s.</p> <p>Alfred Siatecki, <i>A jednak będzie noc poślubna</i> [powieść], Zielona Góra 2007, 202 s.</p> <p>Mieczysław J. Warszawski, <i>Umiejęcownienia</i> [wiersze], Zielona Góra 2007, 62 s.</p>	<p>„Bibliotekarz Lubuski” (23, 24)</p> <p>Lubuskie Pismo Literacko-Kulturalne „Pro Libris” (18, 19, 20, 21)</p>
2008	<p>Edward Derylak, <i>Cień lasu</i> [powieść], Zielona Góra 2008, 272 s.</p> <p>Robert Steidl, Wolfgang Renner, <i>Problemy fermentacji win</i> [poradnik], Zielona Góra 2008, 74 s.</p> <p>Władysław Łazuka, <i>Gdzie szybki Drawy bieg</i> [wiersze], Zielona Góra 2008, 88 s.</p> <p>Adam Zuczkowski, <i>A w ustach węzeł słów</i> [wiersze], Zielona Góra 2008, 64 s.</p> <p><i>Kresy Wschodnie II Rzeczypospolitej Polskiej Matą Ojczyzną Wielu Narodów. Katalog wystawy</i>, Zielona Góra 2008, 52 s.</p> <p><i>Kultura i społeczeństwo na Środkowym Nadodrzu w XIX i XX wieku</i> [wydawnictwo konferencyjne], Zielona Góra 2008, 304 s.</p> <p><i>Jesienna księga losu. Księga jubileuszowa Henryka Szyłkina</i>, Zielona Góra 2008, 86 s.</p> <p>Jacek Katos Katarzyński, <i>Oko jak imperator...</i> [tomik prozatorsko-poetycki], Zielona Góra 2008, 68 s.</p> <p>Janina Elżbieta Wilga, <i>Fraszki i inne fatalaszki</i> [zbiór fraszek], Zielona Góra 2008, 48 s.</p> <p>Dawid Kotlarek, <i>Zielona Góra w niemieckim piśmiennictwie do 1945 r. (w ujęciu historyczno-bibliograficznym)</i></p>	<p>Lubuskie Pismo Literacko-Kulturalne „Pro Libris” 1(22), 2(23), 3(24), 4(25)</p> <p>„Bibliotekarz Lubuski” 1(25) i 2(26).</p>
2009	<p>Agnieszka Haupe, <i>Pradawne pieśni</i>, [baśnie], Zielona Góra 2009, 64 s.</p> <p><i>XX rocznica powstania Stowarzyszenia Poszkodowanych przez III Rzeszę</i>, Zielona Góra 2009, 64 s.</p> <p><i>Bibliografia publikacji pracowników WiMBP im. C. Norwida w Zielonej Górze</i> [bibliografia], Zielona Góra 2009, 40 s.</p> <p><i>Zapisał się w dziejach Środkowego Nadodrza. Szkice biograficzne</i>, Zielona Góra 2009, 162 s.</p> <p>Jarosław Kuczer, <i>Archivum Herminy von Reuss. Korespondencja rodzin Reuss, Schönaitch-Carolath, Hohenzollern oraz Prittitz und Graffon w zbiorach WiMBP im. C. Norwida w Zielonej Górze</i>, Zielona Góra 2009, 162 s.</p> <p>Jan Janusz Werstler, <i>Pożegnanie jabłoni</i> [wiersze], Zielona Góra 2009, 104 s.</p> <p><i>Biblioteki Publiczne Województwa Lubuskiego. Informator statystyczny 2008</i>, Zielona Góra 2009, 42 s.</p>	<p>Lubuskie Pismo Literacko-Kulturalne „Pro Libris” 1(26), 2(27), 3(28), 4(29)</p> <p>„Bibliotekarz Lubuski” 1(27) i 2(28)</p>

Rok	Publikacje zwarte	Czasopisma/numery
2010	<p><i>W służbie władzy czy społeczeństwa. Wybrane problemy kultury i nauki na Środkowym Nadodrzu w latach 1945–1989</i> [wydawnictwo konferencyjne], Zielona Góra 2010, 148 s.</p> <p>Czesław Sobkowiak, <i>Coraz mniej</i> [wiersze], Zielona Góra 2010, 80 s.</p> <p>Janusz Koniusz, <i>Przypowieść o podróży</i> [wiersze], Zielona Góra 2010, 76 s.</p> <p>Jakub Rawski, <i>Pasaże</i> [wiersze], Zielona Góra 2010, 60 s.</p> <p>Ewa Dybowska, <i>Szept krętych zdarzeń</i> [wiersze], Zielona Góra 2010, 108 s.</p> <p>Zdzisław Grudziń, <i>W kulisach i na scenie. Część II. Wspomnienia 1980–1992</i>, Zielona Góra 2010, 136 s.</p>	<p>„Bibliotekarz Lubuski” nr 1(29) i 2(30)</p> <p>Lubuskie Pismo Literacko-Kulturalne „Pro Libris”, w tym nr 1(30) i podwojny nr 2–3(31–32)</p>
2011	<p>Irena Zielińska, <i>Przytępiana na istnieniu</i> [wiersze], 62 s.</p> <p><i>Burmistrz, landrat, wojewoda. Przemiany administracyjne na Środkowym Nadodrzu od średniowiecza aż do czasów współczesnych</i> [materiały konferencyjne], 226 s.</p> <p><i>Nasza tożsamość. Antologia prac laureatów konkursu literackiego ogłoszonego przez Helenę Hatkę Wojewodę Lubuskiego</i>, 188 s. (współwydawca z Lubuskim Urzędem Wojewódzkim)</p> <p>Małgorzata Mikołajczak, <i>Zbliżenia. Studia i szkice poświęcone literaturze lubuskiej</i> (współwydawca z Uniwersytetem Zielonogórskim), 206 s.</p> <p><i>Bór nici. Wątki klasyczne i romantyczne i romanizacja w twórczości Zbigniewa Herberta</i>, Kraków 2011 (współwydawca z Wydawnictwem PLATAN), 338 s.</p> <p>Andrzej Kotin, <i>Motyle w motelu</i> [wiersze], 78 s.</p> <p><i>Antologia dramatu lubuskiego</i> pod red. Andrzeja Bucka, 242 s.</p> <p><i>Skarby naszej ziemi. Wywiad-rzeka Alfreda Siateckiego z doktorem Andrzejem Marcinkianem, ostatnim spośród pierwszych lubuskich archeologów</i>, 184 s.</p> <p><i>Kazimierz Dolny w reporterskim skrócie</i>, katalog do wystawy fotograficznej Stefana Kurzawieńskiego, 12 s.</p>	<p>Lubuskie Pismo Literacko-Kulturalne „Pro Libris” nr 4(33) 2010 i 1–2(34–35) 2011 „Bibliotekarz Lubuski” nr 1(31)</p>
2012	<p><i>Agnieszka Kowalska – Tam i z powrotem</i>, katalog malarstwa, 20 s.</p> <p>Foldery reklamujące Festiwal Filmu i Teatru Kozzi Gangsta Film (składanki)</p> <p>Festiwal Filmu i Teatru Kozzi Gangsta Film im. Macieja Kozłowskiego, katalog, 66 s.</p> <p>Katalog XIV Międzynarodowego Konkursu na Rysunek Satyryczny, 110 s.</p> <p>Przemysław Bartkowiak, <i>Dzieje harcerstwa na Ziemi Lubuskiej w latach 1945–1989</i>, Zielona Góra 2012, 364 s.</p> <p>Agata Buchalik-Drzyzga, <i>Podróż w czasie</i> [katalog], Zielona Góra 2012, 40 s.</p> <p>Daniel Koteluk, <i>Na bezdrożach kompromisu. Zjednoczone Stronnictwo Ludowe w województwie zielonogórskim w latach 1950–1956</i>, Zielona Góra 2012, 192 s.</p> <p>Konrad Krakowiak, <i>Warto</i> [wiersze], Zielona Góra 2012, 82 s.</p>	<p>„Bibliotekarz Lubuski” nr 2(32) 2011, 1(33) 2012</p> <p>Lubuskie Pismo Literacko-Kulturalne „Pro Libris” 3, 4 (36, 37) 2011, 1, 2 (38, 39) 2012, 3(40) 2012, 4(41) 2012</p>

Rok	Publikacje zwarte	Czasopisma/numery
2013	<p>S. Bryk, S. Olejniczak, <i>Działalność Stowarzyszenia Polaków Poszkodowanych przez III Rzeszę i wspomnienia jego członków</i>, Zielona Góra 2013, 272 s.</p> <p>Informator WiMBP, Zielona Góra 2013</p> <p>Katalog Kozzi Gangsta Film (II edycja), 60 s.</p> <p><i>Oblicza prasy Ziemi Zachodnich w latach 1945–2012</i>, Zielona Góra 2013, 446 s.</p> <p><i>Monografia Okręgu Zielonogórskiego Związku Polskich Artystów Polskich. Ludzie – miejsca – wydarzenia</i>, Zielona Góra 2013, 208 s.</p> <p>Daniel Koteluk, <i>Wizerunek kata w literaturze polskiej od XVI do XVIII wieku</i>, 72 s.</p> <p>Katalog XIV Międzynarodowego Otwartego Konkursu na Rysunek Satyryczny, 98 s.</p> <p>Martyna Krutulska-Krychowicz, <i>Niecodziennik MKK</i> [komiks], Zielona Góra 2013, 156 s.</p> <p>Maciej Noskowicz, <i>Droga do złota. Zielonogórska koszykówka w ekstraklasie</i>, 306 s.</p> <p>Mirosława Szott, <i>Pomiary Zamku</i> [wiersze], Zielona Góra 2013, 58 s.</p>	<p>Lubuskie Pismo Literacko-Kulturalne „Pro Libris” nr 1(42), 2(43), 3(44) i 4(45)</p> <p>„Bibliotekarz Lubuski” nr 2(34) 2012, 1(35) 2013, 1(36) 2013</p> <p>„Zielonogórskie Studia Biblioteczno-konwawcze” z. 5,</p>
2014	<p>Wiesław Pyżewicz, Julian Stankiewicz, <i>Pionierzy Zielonej Góry – wczoraj i dziś</i>, Zielona Góra 2014, 362 s.</p> <p><i>3 Festiwal Filmu i Teatru Kozzi Gangsta Festival. Dworzec Teatralny</i>, Zielona Góra 2014, 74 s.</p> <p>Katalog XVI Otwartego Międzynarodowego Konkursu na Rysunek Satyryczny <i>Celebryci</i>, Zielona Góra 2014, 98 s.</p> <p>Czerwieńsk. <i>Monografia miasta</i>, pod red. T. Nodzyńskiego, Zielona Góra 2014, 254 s.</p> <p>Janusz Koniusz, <i>Na własne podobieństwo</i> [wiersze], Zielona Góra 2014, 120 s.</p> <p>Janusz Życzkowski, <i>Opowieść pierusza</i> [powieść], Zielona Góra 2014, 228 s.</p> <p>Anna Tokarska, <i>Wiersze wybrane</i>, w opr. Andrzeja Bucka, Zielona Góra 2014, 102 s.</p> <p><i>Cerkwie łemkowskie w Polsce. Rysunki piórkami Andrzeja Stefanowskiego</i>, teka 17 rysunków opatrzona komentarzem Iwony Peryt-Gierasimczuk, Zielona Góra 2014</p>	<p>„Bibliotekarz Lubuski” nr 1(37) 2014</p> <p>Lubuskie Pismo Literacko-Kulturalne „Pro Libris” dwujęzyczny numer specjalny</p> <p><i>Biblioteka jako trzecie miejsce. Doświadczenia i wyzwania partnerów, Lubuskie – Powiat Görlitz, Saksonia;</i></p> <p>Lubuskie Pismo Literacko-Kulturalne „Pro Libris” dwujęzyczny numer specjalny</p> <p><i>Biblioteka jako trzecie miejsce. Doświadczenia i wyzwania partnerów, Lubuskie – Brandenburgia</i></p>

Rok	Publikacje zwarte	Czasopisma/numery
2015	<p>Zielona Góra. <i>Rysunki piórkciem Andrzeja Stefanowskiego</i>, teka 17 rysunków opatrzona komentarzem Jerzego Piotra Majchrzaka, Zielona Góra 2015</p> <p><i>Wojewódzki Szpital im. Karola Marcinkowskiego w Zielonej Górze (1945–2015)</i>, monografia, Zielona Góra 2015, 280 s.</p> <p>Zielonogórski Festiwal Filmu i Teatru Kozzi Maklak Machalica. Przystanek Teatralny, 60 s.</p> <p>Katalog XVII Otwartego Międzynarodowego Konkursu na Rysunek Satyryczny <i>W delegacji</i>, Zielona Góra 2015, 102 s.</p> <p>Konrad Krakowiak, <i>Lewa strona bytu</i> [wiersze], Zielona Góra 2015, 86 s.</p> <p>Robert Rudiak, <i>Życie literackie na Ziemi Lubuskiej w latach 1945–2000</i>, Zielona Góra 2015, 384 s.</p>	<p>„Bibliotekarz Lubuski” nr 2(38) 2014, nr 3–4 (39–40) 2015</p> <p>„Zielonogórskie Studia Bibliotekoznawcze” nr 6</p>
2016	<p>Wojciech Śmigiełski, <i>Śnieżnobiałe wiśnie</i> [wiersze], Zielona Góra 2016, 66 s.</p> <p>Helena Zadrajko, <i>Uroki Kresów</i> [autobiografia], Zielona Góra, 232 s.</p> <p><i>Stowarzyszenie Pionierów Zielonej Góry – wspomnienia i dokumenty</i>, Zielona Góra 2016, 300 s. [380 egz.]</p> <p><i>II Zielonogórski Festiwal Filmu i Teatru Kozzi – Dymny – Himilsbach</i>, Zielona Góra 2016, 90 s. [500 egz.]</p> <p><i>Czerwieńsk. Monografia miasta</i>, pod. red. T. Nodzyńskiego, Zielona Góra 2014, 254 s.</p> <p>Edward Mincer, <i>Radiowe śpiewanki</i>, Zielona Góra 2016, 52 s.</p> <p>Katalog XVIII Otwartego Międzynarodowego Konkursu na Rysunek Satyryczny <i>Sztuczna inteligencja</i>, Zielona Góra 2016, 86 s. [350 egz.]</p> <p>Daniel Koteluk, <i>„Papierowa propaganda” w bibliotece w osadzie wiejskiej Czerwieńsk w powiecie zielonogórskim od 1949 do 1956 r.</i>, Zielona Góra 2016, 184 s.</p>	<p>Lubuskie Pismo Literacko-Kulturalne „Pro Libris” nr 1–4(46–49) 2014</p> <p>„Pro Libris” nr 1–4(50–53) 2015</p> <p>„Bibliotekarz Lubuski” nr 51–52</p> <p>„Zielonogórskie Studia Bibliotekoznawcze” nr 7</p>
2017	<p>Anna Blacha, <i>Pośród codziennych zdarzeń</i> [wiersze], Zielona Góra 2017, 58 s.</p> <p>3 Zielonogórski Festiwal Filmu i Teatru KOZZI-CYBULSKI-WILHELM, 84 s.</p> <p>Katalog XIX Otwartego Międzynarodowego Konkursu na Rysunek Satyryczny <i>Pieniądże</i>, Zielona Góra 2016, 86 s.</p> <p>Władysław Klepka, <i>Księżyc Miró</i> [wiersze], Zielona Góra 2017, 64 s.</p> <p>Teczki firmowe 500 szt.</p> <p>Dawid Kotlarek, <i>Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna im. Cypriana Norwida w Zielonej Górze w latach 1945–2016</i>, Zielona Góra 2017, 150 s.</p> <p>Jacek Katos, <i>Partes Corporis, Animae Fragmenta</i> [proza poetycka], Zielona Góra 2017, 132 s.</p>	<p>Lubuskie Pismo Literacko-Kulturalne „Pro Libris” nr 1–4 (54–57) 2016, nr 1–4 (58–61) 2017</p> <p>„Bibliotekarz Lubuski” nr 42–43 2017</p> <p>„Bibliotekarz Lubuski” nr specjalny 2017</p> <p>„Zielonogórskie Studia Bibliotekoznawcze” nr 8</p>

Rok	Publikacje zwarte	Czasopisma/numery
2018	<p>Adam Bolesław Wierzbicki, <i>Ograć samego siebie</i> [wiersze], Zielona Góra 2018, 48 s.</p> <p>Franciszek Bunsch, <i>Malarstwo – Rysunek – Grafika</i>, Zielona Góra 2018, 20 s.</p> <p>Halina Jerulank, <i>Przed Tobą</i> [wiersze], Zielona Góra 2017, 120 s.</p> <p>Izabela Witucka-Sakowska, <i>Wybór wierszy</i>, 100 s.</p> <p>Katalog 4. Festiwalu Filmu i Teatru Kozzi–Holoubek–Głowacki, 100 s.</p> <p>Katalog XX Otwartego Międzynarodowego Konkursu na Rysunek Satyryczny ŚWIATŁO, 96 s.</p> <p>Historia Otwartego Międzynarodowego Konkursu na Rysunek Satyryczny (1986–2018), 160 s.</p> <p>Helena Zadrajko, <i>Druka Ojczyzna. Rozwój</i>, 408 s.</p> <p>Bronisława Grupa, <i>Akrobatyka sportowa na Ziemi Lubuskiej w latach 1954–2018. Księga pamiątkowa</i>, 226 s. [320 egz.]</p> <p>Andrzej Buck, <i>Lubuski Teatr w Zielonej Górze 1951–2017. Teatr małej ojczyzny</i>, 576 s.</p>	<p>Lubuskie Pismo Literacko-Kulturalne „Pro Libris” nr 1–2 (62–63) 2016, nr 3–4 (64–65) 2018</p> <p>„Bibliotekarz Lubuski” nr 45, 46</p> <p>„Zielonogórskie Studia Bibliotekoznawcze” nr 9</p>
2019	<p>Poza cenzurą, katalog malarstwa Krzysztofa Grzondziela, 24 s.</p> <p>Justyna Koronkiewicz, <i>Naturalna kolej rzeczy</i> [wiersze], Zielona Góra 2019, 116 s.</p> <p>Katalog 5. Festiwalu Filmu i Teatru KOZZI–CZYŻEWSKA–FIJEWSKI, Zielona Góra 2019, 128 s.</p> <p>Katalog XXI Otwartego Międzynarodowego Konkursu na Rysunek Satyryczny TEATR, 90 s.</p> <p>Halina Jerulank, <i>Dotykam cię tylko myślami</i> [wiersze], 102 s.</p> <p>Andrzej Buck, <i>Czasopisma literackie młodych i dla młodych</i>, we współpracy z WNIe SBP, 248 s.</p> <p><i>W kręgu bibliologii, literatury, prasy i teatru. Księga jubileuszowa dedykowana Profesorowi Franciszkowi Pilarczykowi w 80. rocznicę urodzin</i>, 254 s.</p> <p>Marzena Więcek, <i>Hekabe suka liże wiatr</i> [wiersze], 123 s.</p> <p>Anna Tokarska, <i>Wiersze pod red. Andrzeja Bucka</i> (wyd. II poprawione), 273 s.</p> <p>Czesław Sobkowiak, <i>Powszednie niebo</i> [wiersze], 100 s.</p>	<p>Lubuskie Pismo Literacko-Kulturalne „Pro Libris” nr 1–2(66–67), 3–4(68–69)</p> <p>„Bibliotekarz Lubuski” nr 1 (47), 2 (48)</p> <p>„Zielonogórskie Studia Bibliotekoznawcze” nr 10</p>
2020	<p>Agnieszka Ginko, <i>Modlitwa spod znaku Ryb</i>, 52 s.</p> <p>Marian Bugajski, <i>Kaczka z jabłkami</i>, 148 s.</p> <p><i>Od słowa do słowa</i> – katalog wystawy poświęconej życiu i twórczości Janusza Koniusza, 20 s.</p> <p>Małgorzata Pritulak, katalog malarstwa <i>Ucieczka w świat magii baru</i>, 20 s.</p> <p>Marek Staniszewski, <i>David Kujawa. Żużlowy mistrz świata, jakiego nie znamy</i>, 150 s.</p> <p>Katalog 6. Festiwalu Filmu i Teatru KOZZI–KOBIELA–JEDRUSIK, Zielona Góra 2019, 116 s. [180 egz.]</p> <p>Katalog XXII Otwartego Międzynarodowego Konkursu na Rysunek Satyryczny 2020 PLASTIK, 87 s.</p> <p><i>Regionalizm i tożsamość kulturowa. Winiarstwo a media</i>, we współpracy z Wydawnictwem NIe SBP, 236 s.</p> <p>Andrzej Buck, <i>10 lat Prozy Poetów. Festiwal Literacki im. Anny Tokarskiej</i>, 106 s.</p>	<p>Lubuskie Pismo Literacko-Kulturalne „Pro Libris” nr 1–2(70–71)</p> <p>„Bibliotekarz Lubuski” nr 1(49), 2(50)</p> <p>„Pasje Literackie” (kwartalnik ZLP i WiMBP) nr 2–3, nr 4–5</p>

Rok	Publikacje zwarte	Czasopisma/ numery
2021	<p>Jarosław Barańczak, <i>Znak</i> [wiersze], 50 s.</p> <p>Katalog 7. Festiwalu Filmu, Teatru i Książki KOZZI-PSZONIAK-MACHALICA, 15-19 września 2021, Zielona Góra 2021, 118 s.</p> <p>Katalog XXIII Otwartego Międzynarodowego Konkursu na Rysunek Satyryczny pn. MASKA, 98 s.</p> <p><i>Katalog Henryk Krakowiak Malarstwo – Rysunek – Ceramika</i>, 44 s.</p> <p>Mirosława Szott, <i>Czytanie miejsca. Poezja lubuska w perspektywie geopoetyki</i> (współwydanie z Oficyną Uniwersytetu Zielonogórskiego), 262 s.</p> <p><i>Jednodniówka Anińska, Grudzień 1915</i> reprint z maszynopisem we współpracy z Klubem Kolekcjonera i Kultury Łowieckiej PZŁ Oddział Gorzowski im. Włodzimierza Korsaka, 182 s.</p> <p><i>Artyści, ich dzieci i wnuki w portretach Bożeny Cajdler-Gruszkiewicz</i> – katalog wystawowy, 44 s.</p>	<p>Lubuskie Pismo Literacko-Kulturalne „Pro Libris” nr 1-2(74-75), 3-4(76-77)</p> <p>„Bibliotekarz Lubuski” nr 1(51), 2 (52)</p> <p>„Pasje Literackie” (kwartalnik WiMBP i ZLP) nr 6-7, nr 8-9</p> <p>„Zielonogórskie Studia Bibliotekoznawcze” nr 1-12/2019–2020 numer specjalny autorstwa Alicji Lipińskiej i Marii Radziszewskiej pt. <i>Archiwalia Włodzimierza Korsaka w zbiorach Wojevodzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej im. Cypriana Norwida w Zielonej Górze</i>. Część druga</p>

Źródło: Zestawienie sporządzone przez Ewę Mielczarek w styczniu 2022 r.

Ewa Mielczarek jest autorką różnych artykułów, sprawozdań²⁴, recenzji²⁵, wprowadzeń do tomików wierszy i albumów²⁶, wywiadów²⁷ oraz zestawień²⁸. Dokonuje także korekty publikacji in-

²⁴ Ewa Mielczarek, „«Domi» w Starej Plebanii («Domi» im Alten Pfarrhaus)”, *Pro Libris*, nr 3(24), 2008, 114–117; eadem, „Poszukiwań młodych talentów ciąg dalszy. Andriej Kotin laureatem II Konkursu «Debiut Poetycki Pro Libris»”, *Pro Libris*, nr 3(36), 2011, 77–78; eadem, „Kargowa – Paukszta w trzynastu odsłonach”, *Pro Libris*, nr 3(40), 2012, 97–100; eadem, „Final III Konkursu «Debiut poetycki Pro Libris». Prezentacja wierszy uczestników (Konrad Krakowiak, Mirosława Szott, Anna Ledwoch, Monika Elżbieta Murańska, Maciej Maciejewicz, Aleksandra Biela, Ewa Roszak, Andrzej Jaczewski, Sebastian Obszański, Wojciech Wojnar, Bartosz Konopnicki, Julia Snarska, Marika Sobczak, Beata Matyasik)”, *Pro Libris*, nr 4(41), 2012, 112; eadem, „Pomysł na zbliżenie... I Dni Polsko-Niemieckie w Zielonej Górze”, *Pro Libris*, nr 1(42), 2013, 101–103; eadem, „Wawrzyny Lubuskie 2012 trafiły do laureatów”, *Pro Libris*, nr 1(42), 2013, 104–106; eadem, „Kargowa kultywuje dobre tradycje. IV Ogólnopolski Konkurs Literacki im. Eugeniusza Paukszty/Kargowa kultiviert seine guten Traditionen. 14 Polnischer Literaturwettbewerb «Eugeniusz Paukszta»”, *Pro Libris*, nr 3(42), 2013, 120–123; eadem, „Młoda poezja lubuska. Rozstrzygnięcie IV edycji Konkursu «Debiut Poetycki Pro Libris»”, *Pro Libris*, nr 4(45), 2013, 92–93; eadem, „Belgijska poezja na łamach «Pro Libris». Współpraca z kwartalnikiem «Gierik & Nieu Vlaams Tijdschrift»”, *Pro Libris*, nr 1–4(50–53), 2015, 52; eadem, „6.Kozzi Film Festiwal «Kozzi-Kobiela-Jędrusik» na przekór wszystkiemu odbył się!”, *Pro Libris*, nr 3–4(72–73), 2020, 117–121; eadem, „Kargowskie nagrody rozdane”, *Pro Libris*, nr 3–4(76–77), 2021, 93–95; eadem, „Zielonogórski Oddział ZLP rozdaje roczne nagrody”, *Pro Libris*, nr 1–2(74–75), 2021, 97–98.

²⁵ Ewa Mielczarek, „Mistrz Różewicz w obiektywie Zbigniewa Kulika”, *Pro Libris*, nr 1–2(70–71), 2020, 120–121; eadem, „10 lat Prozy Poetów w Zielonej Górze”, *Pro Libris*, nr 1–2(74–75), 2021, 100–108; eadem, „Album o górach i wystawa w Karpaczu”, *Nowiny Jeleniogórskie*, nr 51–52, 21.12.2021, 24; eadem, „Tadeusz Różewicz w Karkonoszach. Fotografie ze zbiorów Muzeum Sportu i Turystyki w Karpaczu”, *Karkonosze-Korkontoi-Riesengebirge*, nr 19, 2020, 14–15; eadem, „Nowości Wydawnictwa Pro Libris”, *Pasje Literackie*, nr 6–7, 2021, 4–6.

²⁶ Ewa Mielczarek, *Wprowadzenie* [wstęp do tomiku poetyckiego Stanisława Bryka pt. *Antologia zrodzonych myśli*, sumptem autora, (Zielona Góra 2019), 5; eadem, *Waga przyrody i apoteoza życia* [Wprowadzenie do tomiku poetyckiego Stanisława Bryka pt. *Antologia utworów poetyckich*, (Zielona Góra: sumptem autora, 2020), 5–6; eadem, *Pełnia człowieka* [Wprowadzenie do tomiku poetyckiego Stanisława Bryka pt. *Gwiazdy myślące poezją*, (Zielona Góra: sumptem autora, 2021), 5–10; eadem, *Niestrudzony poszukiwacz słów i wersów* [Wprowadzenie do tomiku poetyckiego Stanisława Bryka pt. *Morze słów w poezji*, (Zielona Góra: sumptem autora, 2021), 5–8; eadem, *Wstęp* do albumu Zbigniewa Kulika *Karkonosze w fotografii. W hołdzie artystom, piewcom Karkonoszy/Riesengebirge in der Fotografie. Als Homage an die Künstler und Sänger des Riesengebirge*, 3–4.

²⁷ „Dawne pudełka od zapalek wyróżniają się niespotykaną oryginalnością... Rozmowę z filumenistą, filatelistą, filokartystą, bibliofilem i... ogrodnikiem Mieczysławem Jerulankiem przeprowadziła Ewa Mielczarek”, *Pro Libris*, nr 1–42(62–63), 2018, 91–94; „Moje minerały dają radość i szczęście. Rozmowę z Marią Siatecką przeprowadziła Ewa Mielczarek”, *Pro Libris*, nr 1–2(70–71), 2020, 147–151.

²⁸ W „Pro Libris”: Sporządzenie *KRONIK LUBUSKICH* (wydarzenia literacko-kulturalne) od nr 3–4(8–9) 2004 do nr 4(29) 2009; we wszystkich numerach *KSIĄŻKI NADEŚLANE* i *AUTORZY NUMERU*.

nych wydawnictw²⁹, przygotowuje teczki firmowe WiMBP im. C. Norwida (2015–2017). Sama udzieliła kilku wywiadów³⁰.

Powracając do „Pro Libris”, periodyk miał stałe działy. Oczywiście z upływem lat niektóre z nich pojawiały się sukcesywnie, inne znikwały. Działania te wpisywały się w strategię Redakcji, która chciała uatrakcyjnić pismo. Były to:

- Eseje,
- Szkice krytycznoliterackie,
- Proza – autorzy polscy i niemieccy,
- Wiersze (w tym debiuty),
- Mały leksykon poetów lubuskich,
- Recenzje i omówienia – książek polskich i niemieckich,
- Archiwum – historia regionu, zakątek miasta, różne ciekawostki,
- Kronika lubuska – bieżące wydarzenia życia kulturalnego regionu – głównie literackie i artystyczne,
- Cottbuser Chronik – bieżące wydarzenia życia kulturalnego Cottbus – 2004, nr 1, 2, 3–4, red. Michael Schlick, Carmen Schliebe; 2005,
- Lubuskie książki nadesłane/Książki nadesłane – z kraju (proza, poezja, naukowe – głównie współpracowników periodyku),
- Wywiady – z tłumaczami, poetami, pisarzami, uczonymi, twórcami sztuk plastycznych, aktorami, kolekcjonerami,
- Lubuskie varia biblioteczne/Varia biblioteczne – omówienie ciekawych, unikalnych zbiorów – często w postaci artykułu naukowego,
- Prezentacje „Pro Libris” – omówienie wernisaży regionalnych polskich oraz niemieckich twórców w Galerii BWA w Zielonej Górze, Pracowni Stara Winiarnia, Galerii Nowy Wiek w Muzeum Ziemi Lubuskiej, Muzeum Lubuskim im. Jana Dekerta w Gorzowie Wlkp. (z reguły dodatkowo omówienie twórczości artysty, wywiad), Inselgalerie w Berlinie, Kunstmuseum Dieselkraftwerk Cottbus,

²⁹ Krzysztof Cydzik, *Nazywam się Agnieszka*, (Zielona Góra: sumptem autora, 2020), 272 s.; Kazimierz Ciepeliowski, *Błąd pierworodny*, (Brzezia Łąka: Wydawnictwo Poligraf, 2018), 184 s.; idem, *Impuls*, (Brzezia Łąka: Wydawnictwo Poligraf, 2019), 144 s.; idem, *Kraina bez snów*, (Brzezia Łąka: Wydawnictwo Poligraf, 2020), 220 s.; idem, *Złoto z morza*, (Brzezia Łąka: Wydawnictwo Poligraf, 2021), 180 s.

³⁰ „Mam swój małeńki wkład”, 21–24; Ewa Mielczarek, *Wydawnictwo skupia*, 315–321.

- Forum „Pro Libris” – szkice krytycznoliterackie o twórczości ludzi pióra regionu,
- Sylwetki – prezentacja ludzi pióra, plastyków i ich dzieł,
- Na granicy – porównywanie literatury polskiej i niemieckiej (2003, nr 1),
- Krajobrazy lubuskie – od 2004, nr 2 do 2010, nr 4; reaktywowany w 2021 roku (nr 1–2),
- Z drugiej strony Odry – od 2005 – akcja „Eine Stadt liest ein Buch” („Pro Libris” 2005, nr 1 (10), 119–123); XII. Rohkunstbau – Ein Kunst – Event der Besonderen Art. W zamku Gross Leuthen – „Pro Libris” 2005, nr 3 (12), 115–119,
- Przypomnienia literackie – od 2005, nr 3 (12) – refleksje, eseje o książkach,
- Forum dyskusyjne – od 2006, nr 3 (16) – polemiki na różne tematy najszerszej pojętego życia literackiego,
- Obrazy prowincji szlacheckiej – od 2006, nr 4 (17),
- Debiuty – od 2007, nr 2 (19) – wiersze młodych poetów lubuskich,
- Varia – od 2008 nr 1 (22) – też eseje z Niemiec,
- Polemiki – od 2008, nr 2 (23) – na tematy okołoliterackie, artystyczne i światopoglądowe,
- Z teki historia filozofii – od 2008 nr 2 (23),
- Zapowiedzi – od 2009 nr 2 (27) – o mających się odbyć imprezach kulturalnych po obu stronach Odry,
- Zbliżenia – od 2010 nr 1 (30) – cykl szkiców na temat literatury lubuskiej; informacje o wydarzeniach artystycznych, festiwalach ponadregionalnych, konkursach literackich w różnych miejscowościach województwa zielonogórskiego, o twórczym zamęcie, o ciekawych osobach i wydawnictwach,
- Ekslibris w „Pro Libris” – od 2013, nr 1 (42), do 2020, nr 1–2 (70–71) – małe formy graficzne Agaty Buchalik-Drzyzgi, opatrzone jej autorskimi komentarzami,
- Kolekcjoner lubuski – od 2015 nr 1–4 (50–53) – przedstawia zbieraczy różnych artefaktów,
- Prezentacje – od 2019 nr 1–2 (66–67),
- *In memoria* – teksty wspomnieniowe o ważnych postaciach życia naukowego i kulturalnego Ziemi Lubuskiej,
- Zagadki literackie,
- Książki nadesłane,
- Autorzy numeru – noty biograficzne.

Tabela 2. Analiza ilościowa „Pro Libris” w latach 2001–2021

L.p. Kategoria	Liczba artykułów / utworów literackich																				RAZEM	Udział	
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020			2021
1 Literatura - poezja	39	56	30	77	134	123	97	86	64	72	80	90	101	25	48	50	34	56	83	80	74	1512	46,7%
2 Recenzje i omówienia	8	27	32	19	33	33	31	38	49	34	21	24	33	17	16	11	15	25	17	16	15	514	15,9%
3 Literatura - proza	3	8	7	12	23	10	18	10	12	9	9	20	19	3	11	7	12	18	32	25	23	291	9,0%
4 Szkice krytycznoliterackie	5	13	20	23	9	27	18	12	15	8	10	9	19	3	2	4	9	12	7	4	5	234	7,2%
5 Publicystyka	1	3	1	8	4	6	9	22	31	18	13	10	14	2	4	9	6	14	9	24	8	216	6,7%
6 Plastyka	1	2	6	15	17	14	14	14	9	12	5	8	16	5	3	3	2	5	4	7	3	165	5,1%
7 Eseje	4	3	7	3	5	10	10	10	14	14	8	4	8	3	1	1	1	5	5	3	1	120	3,7%
8 Historia /geografia	0	2	1	8	5	5	6	17	9	4	8	2	0	0	0	0	0	0	0	0	1	68	2,1%
9 Wspomnienia o ludziach pióra/artystach/uczonych ś.p.	0	1	1	1	1	3	2	3	1	0	1	3	16	0	1	3	4	1	0	9	1	52	1,6%
10 Film	0	0	0	1	0	2	3	1	1	2	0	11	1	0	1	0	0	0	1	1	0	25	0,8%
11 Muzyka	0	2	0	0	1	1	2	0	0	4	1	2	1	2	0	0	0	1	0	0	1	18	0,6%
12 Teatr	1	0	0	3	3	0	1	0	1	1	2	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	14	0,4%
13 Fotografia	0	0	0	1	2	0	0	1	1	3	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2	0	11	0,3%
RAZEM	62	117	105	171	237	234	211	214	207	181	158	183	228	60	88	88	83	138	159	171	132	3240	100%

Źródło: obliczenia własne na podstawie analizy roczników „Pro Libris” w latach 2001–2021.

Artykuły polskojęzyczne, szkice krytycznoliterackie są streszczone w języku niemieckim i odwrotnie, szybko jednak redakcja przeszła na obustronne tłumaczenia całych tekstów, także literackich. Większość artykułów jest opatrzona pełnym aparatem naukowym. Każdy numer posiada noty o autorach. Periodyk ma charakter hybrydowy, zawiera część literacką, naukową i publicystyczną (sprawozdania, reportaże, kronika wydarzeń kulturalnych, eseje, recenzje, wywiady i in.).

Zakończenie

Należy odnotować, że wcześniej w Gorzowie Wlkp. od 1993 r. (do 2014) ukazywał się periodyk literacko-artystyczny „Lamus”, którego redaktorem naczelnym był Tadeusz Zborowski, a wydawcą Klub Myśli Twórczej „Lamus”³¹. Publikowane w nim proza, poezja, eseje, artykuły o literaturze, historii Gorzowa, o teatrze skupiały się jednak tylko na miejscowych kwestiach i pisane były przez lokalnych twórców. Wprawdzie od 2008 r. nową koncepcję pisma opracował kolejny dyrektor klubu Zbigniew Sejwa i „Lamus” (z podtytułem „Pismo kulturalno-artystyczne”), pod redakcją Gabrieli Balcerzak, aspirował do bycia ogólnopolskim półrocznikiem, kolportowanym w sieci Empik, jednak trudno go nazwać pismem reprezentującym całe środowisko literacko-artystyczne Ziemi Lubuskiej.

Taki sam lokalny zasięg ma dwumiesięcznik literacki „Pegaz Lubuski” redagowany przez zmarłego w maju 2021 r. Ireneusza Krzysztofa Szmidta, a obecnie przez Agnieszkę Kopaczyńską-Moskaluk, edytowany przez Wojewódzką i Miejską Bibliotekę Publiczną im. Zbigniewa Herberta w Gorzowie Wlkp. oraz Oddział Związku Literatów Polskich od maja 2003 r. Zakładał cele warsztatowe, zasilali go tylko pisarze gorzowscy³². Śledzi literackie aktywności Lubuszan i, jak zadeklarowała w 2021 r. A. Kopaczyńska-Moskaluk, redakcja będzie „prezentować sylwetki autorów i zapraszać na spotkania z mistrzami słowa spoza regionu”³³, to jednak trudno uznać jego emanację za ponadgraniczną.

Z „Pro Libris” zdołano uczynić periodyk ponadregionalny, od kilku lat dostępny w Empiku. Za szczególnie cenne uznać należy po-

³¹ https://encyklopedia.wimbp.gorzow.pl/1/lamus_czasopismo.html [dostęp: 26.08.2021].

³² Czesław Sobkowiak, „Gorzowskie pisma literackie”, *Pro Libris*, nr 1, 2004, 124.

³³ Agnieszka Kopaczyńska-Moskaluk, „Nowe otwarcie”, *Pegaz Lubuski*, nr 3 (86), 2021, 1.

zyskanie do współpracy i otwarcie na niemieckich autorów. W tym zakresie pokonano wiele trudności i kontrowersji. Choć nie da się zaprzeczyć, że przepracowanie przeszłości po obu stronach Odry jest procesem problematycznym, ponieważ poczucie utraty ojczyzny poprzez pozbawienie korzeni, zarówno Polaków, jak i Niemców, nie zostało całkowicie przezwyciężone. Wszyscy mają świadomość, że w swych rodzinnych stronach uważani są za obcych i że również ich dawne małe ojczyzny stały im się obce, bo prywatne miejsca wspomnień nie przystają do zmieniającej się po II wojnie światowej, nieodwracalnej rzeczywistości.

Bolączką pisma jest do tej pory jego niesatysfakcjonująca promocja, co nie pozwala mu stać się w pełni periodykiem ogólnokrajowym o globalnym zasięgu. Niemniej jednak czytelnik, śledząc zawartość treściową, spostrzeżę żmudny proces budowania profesjonalnej historii literatury i sztuki Ziemi Lubuskiej zapoczątkowany inicjatywą profesor Małgorzaty Mikołajczak³⁴. Recenzowane książki na przestrzeni dekad na łamach pisma dowodzą, że kolejnym redakcyjnym udało się przedstawiać ofertę wydawniczą ponadlokalną, ponadregionalną i ponadgraniczną. Także ekspozowanie twórczości młodych utalentowanych poetów i prozaików dowodzi wielkiej intuicji i wiedzy w tym zakresie, skoro ci twórcy zostają laureatami różnych ogólnopolskich konkursów literackich, jak przykładowo Michał Banaszak.

„Pro Libris” jest przede wszystkim pismem, w którym prezentowane są teksty literackie autorów polskich, a z obcych głównie niemieckich, jak również dorobek w dziedzinie sztuk plastycznych oraz wydarzeń kulturalnych na pograniczu polsko-niemieckim po obu stronach Odry. Dwujęzyczne teksty pomagają lepiej zrozumieć czytelnikom niuanse każdej z kultur, jej duchowość, etos. Te dwujęzyczne materiały, szczególnie literackie – wiersze, proza – umożliwiają porównanie tekstu – oryginału i tłumaczenia, dając również sposobność doskonalenia języka, tak polskiego, jak i niemieckiego odbiorcy. Może to zadowolić koneserów słowa pisanego, jak również poznać osoby, które aktywizowały lubuskie i zaodrzańskie środowiska twórcze. Możemy uznać, że czasopismo jest swoistą diagnozą kondycji literackiego środowiska przygranicznego, sytuującą tę twórczość na tle i wobec centrów po obu stronach Odry. Jego kul-

³⁴ Małgorzata Mikołajczak, „Oblicza prywatności. O twórczości poetyckiej Eugeniusza Kurzawy”, *Pro Libris*, nr 4 (29), 2009, 84–90.

turotwórcza rola jest nie do przecenienia. Dowodzą tego również spotkania promujące poszczególne numery „Pro Libris” w Niemczech, na które przybywają licznie nasi sąsiedzi. Łamy pisma są otwarte na polemiki dotyczące trudnej historii i kontaktów polsko-niemieckich, granicy, regionu, poczucia tożsamości³⁵.

Z czasem sama Redakcja zauważyła (w 2010 r.), że spory o tożsamość Ziemi Lubuskiej straciły sens, bowiem wszyscy weszli na poziom globalizacji. Nastąpiła zmiana optyki, postawiono pytanie o lubuską uniwersalność, o znaczenie dla społeczności, bez kompleksów wobec reszty „lepszey” Polski³⁶. Wystąpiono z apelem do artystów, muzyków, muzealników i przedstawicieli innych profesji, by zaczęli – dla zachowania ciągłości kulturalnej całej Polski – uzupełniać historię Ziemi Lubuskiej o swoje aspekty w perspektywie 60-lecia.

Tożsamość Ziemi Lubuskiej zaczęła kształtować się stosunkowo późno, bo dopiero od połowy lat 50. XX w. Uprawiana tu twórczość miała utwierdzać polskość nowo przyłączonych obszarów, choć istniała pewna swoboda ekspresji, a przebywający tu pisarze nie tylko z obowiązku, ale też z potrzeby serca, w sposób niejako naturalny zapisywali doświadczenia czasu i miejsca, w jakim się znaleźli³⁷. Czytelnicy dzięki zabiegom Redakcji „Pro Libris”, a w szczególności Ewie Mielczarek, śledzili tę tzw. literaturę Ziem Odzyskanych, zwaną też literaturą Ziem Północnych i Zachodnich, literaturą polsko-niemieckiego pogranicza lub „narracją pojałtańskiego Okcydentu” na bieżąco. Wyłaniała się z niej „mała ojczyzna” w obrębie tematów „dużej ojczyzny”. Narracja prowadzona była klarownie, często poprzez inteligentną kontekstualizację, nieoczywiste porównania, stymulowała prowokujące tezy, nad którymi dyskutowano. Gdy czytelnicy wyruszają na swoją wyprawę po tym urozmaiconym krajobrazie intelektualnym, szybko dostrzegają w nim różnorodność i wielość punktów widzenia, narasta w nich i utwierdza się przekonanie, że nie może być jednogłosu w opowiadaniu dziejów mieszkańców żadnego pogranicza.

Do nich należy ocena, w jakim stopniu ta witalna twórczość ludzi pióra, ale również artystów różnych sztuk przyczyniła się do konstruowania kapitału kulturowego Ziemi Lubuskiej i budowania

³⁵ Dorota Cygan, „Granica–region–tożsamość. Droga przez granicę w ułamkach biografii”, *Pro Libris*, nr 1 (30), 2010, 16–23.

³⁶ Wojciech Jachimowicz, „Młoda tożsamość”, *Pro Libris*, nr 1 (30), 2010, 32–35.

³⁷ Refleksje prof. Małgorzaty Mikołajczak, „Regionalizm jako humanistyczna awangarda”, *Pro Libris*, nr 1–4 (54–57), 2016, 79.

tożsamości regionalnej, otwartej na ponadgraniczne szerokie konteksty kulturowo-społeczne.

Autorka tego artykułu, będąc rodowitą zielonogórzanką, kilka lat po ukończeniu studiów wyjechała i zamieszkała, z przyczyn osobistych, na Kielecczyźnie (obecne województwo świętokrzyskie), gdzie od ponad dwudziestu lat zawodowo związana jest z Uniwersytetem Jana Kochanowskiego w Kielcach. Ten dystans dwóch dekad i poznanie nowej, jakże innej, różniącej się mentalnie od Ziemi Lubuskiej części Polski w pełni uświadomił

Czym jest życie i wychowanie się na pograniczu, docenia się w pełni, gdy przyjdzie się człowiekowi zmierzyć z miejscami, które zamieszkują ludzie osiadli od pokoleń. Zielona Góra będąc miejscem funkcjonowania różnych kultur: autochtonów, przesiedleńców z Kresów Wschodnich, unitów – Łemków, wysiedlonych w ramach Akcji „Wisła”, Greków, którzy uciekli przed prześladowaniami politycznymi, Żydów oraz rozmaitych ludzi, niebojących się mieszkać na tzw. Ziemiach Odzyskanych, z konieczności nauczyła otwartości na inność³⁸.

Ta inność w regionie lubuskim była i jest czymś naturalnym, co doskonale rozumie sekretarz pisma Ewa Mielczarek. Wartość przenikania kultur, umiejętność wspólnego tworzenia nowych jakości wykształciła się na długo przed przyjęciem Polski do Unii Europejskiej w maju 2004 r. Mamy do czynienia ze specyficzną mozaiką i dynamiką kontaktów, procesem przyswajania niepowtarzalnej, wielopłaszczyznowej przestrzeni regionalnej. A jednym z dowodów na to jest cała zawartość „Pro Libris” w latach 2001–2021.

Bibliografia

Opracowania zwarte

- Ankiewicz, Henryk. Skarbek, Marian (red.). *„Gazeta Lubuska” – dowód, tradycja, przegląd dorobku*, (Zielona Góra: Komitet Organizacyjny „Święta Prasy”, 1982).
- Benyskiewicz, Joachim. Szczegóła, Hieronim (red.). *Zielona Góra. Zarys dziejów*, (Poznań: Wydawnictwo Poznańskie, 1991).
- Bingen, Dieter. Malinowski, Krzysztof (red.). *Polacy i Niemcy na drodze do partnerskiego sąsiedztwa. Próba bilansu dziesięciolecia 1989–1998*, (Poznań: Instytut Zachodni, 2000).

³⁸ Jolanta Chwastyk-Kowalczyk, *Stimmen aus dem Grenzgebiet*, tłum. Cezary Ponczek, w: *Mindestens 44 Gründe*, 41.

- Buck, Andrzej. „Funkcje zielonogórskiego środowiska prasowego”, w: Edward Hajduk (red.), *Zielona Góra jako ośrodek kultury*, (Zielona Góra: Wyd. Wyższej Szkoły Pedagogicznej, 1987), 91–132.
- Buck, Andrzej. *Teatr małej ojczyzny. Szkice do dziejów Lubuskiego Teatru w Zielonej Górze 1951–2010*, (Zielona Góra: Pro Libris, 2021).
- Buck, Andrzej. Bartkowiak, Przemysław. Kotlarek, Dawid (red.). *Oblicza prasy Ziemi Zachodnich w latach 1945–2012*, (Zielona Góra: Pro Libris, 2013).
- Chwastyk-Kowalczyk, Jolanta. *Stimmen aus dem Grenzgebiet*, tłum. Cezary Ponczek, w: Andrzej Chludziński (red.), *Mindestens 44 Gründe, Deutschland zu lieben*, (Pruszcz Gdański: Wydawnictwo Jasne, 2021), 41.
- Cincio, Arkadiusz. „Historia Muzeum w Zielonej Górze 1922–2010”, w: Małgorzata Zielińska (red.), *Muzeum Ziemi Lubuskiej*, (Zielona Góra: Muzeum Ziemi Lubuskiej, 2010).
- Chludziński, Andrzej (red.). *Co najmniej 44 powody, by pokochać Niemcy*, (Pruszcz Gdański: Wydawnictwo Jasne 2019).
- Chludziński, Andrzej (red.). *Mindestens 44 Gründe, Deutschland zu lieben*, (Pruszcz Gdański: Wydawnictwo Jasne, 2021).
- Hajduk, Edward (red.). *Zielona Góra jako ośrodek kultury*, (Zielona Góra: Wyd. Wyższej Szkoły Pedagogicznej, 1987).
- Hładkiewicz, Wiesław. Mikiera, Tomasz. „Prasa regionalna wobec debaty o lubuskiej tożsamości (1998–2002)”, w: Andrzej Buck, Przemysław Bartkowiak, Dawid Kotlarek (red.), *Oblicza prasy Ziemi Zachodnich w latach 1945–2012*, (Zielona Góra: Pro Libris, 2013), 414–423.
- Kwilecki, Andrzej. „Migracje pionierskie na Ziemiach Odzyskanych”, w: Hieronim Szczegółka (red.), *Przemiany kulturalno-gospodarcze Środkowego Nadodrza*, (Zielona Góra: ŁTK, 1989).
- Mielczarek, Ewa. „Wydawnictwo skupia wokół biblioteki twórcze środowisko”, w: *Praca i pasja. Zbiór wywiadów. Rozmawiała Monika Simonjetz*, (Warszawa: WNI E SBP, 2021), 315–321.
- Nodzyński, Wiesław. „Prasa zielonogórska”, w: Andrzej Wakar (red.), *25 lat prasy na Ziemiach Zachodnich i Północnych*, (Kraków: Ośrodek Badań Prasoznawczych RSW „Ruch”, 1972), 55–73.
- Orłowska, Beata A. Krzyżanowski, Piotr J. (red.). *Gorzów miastem wielu kultur*, (Gorzów Wielkopolski: Wydawnictwo Naukowe Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej im. Jakuba z Paradyża, 2014).
- Praca i pasja. Zbiór wywiadów. Rozmawiała Monika Simonjetz*, (Warszawa: SBP, 2021).

- Rudiak, Robert. *Życie literackie na Ziemi Lubuskiej w latach 1945–2000*, (Zielona Góra: Pro Libris, 2015).
- Skorupska-Raczyńska, Elżbieta. Rutkowska, Joanna (red.). *Dziedzictwo kulturowe regionu pogranicza*, t. 3, (Gorzów Wlkp.: Akademia im. Jakuba z Paradyża 2010).
- Szczegół, Hieronim (red.). *Przemiany kulturalno-gospodarcze Środkowego Nadodrza*, (Zielona Góra: ŁTK, 1989).
- Taborska, Katarzyna. „«Ziemia Gorzowska» (1945) jako świadectwo medialnego kreowania pogranicza”, w: Elżbieta Skorupska-Raczyńska, Joanna Rutkowska (red.), *Dziedzictwo kulturowe regionu pogranicza*, t. 3, (Gorzów Wlkp.: Akademia im. Jakuba z Paradyża 2010), 365–378.
- Wasilewski, Krzysztof. „Rola prasy w kształtowaniu wielokulturowej małej ojczyzny w okresie demokratycznych przemian na przykładzie gorzowskim”, w: Beata A. Orłowska, Piotr J. Krzyżanowski (red.), *Gorzów miastem wielu kultur*, (Gorzów Wlkp.: Wydawnictwo Naukowe Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej im. Jakuba z Paradyża, 2014), 77–91.
- Zaradny, Ryszard. „Prasa w Zielonej Górze w latach 1945–1956”, w: Andrzej Buck, Przemysław Bartkowiak, Dawid Kotlarek (red.), *Oblicza prasy Ziem Zachodnich w latach 1945–2012*, (Zielona Góra: Pro Libris, 2013).
- Zielińska, Małgorzata (red.). *Muzeum Ziemi Lubuskiej*, (Zielona Góra: Muzeum Ziemi Lubuskiej, 2010).

Artykuły z czasopism naukowych

- Buck, Andrzej. „«Gazeta Nowa» (1990–1993). Nieudana próba przełamania monopolu partyjnej gazety codziennej”, *Rocznik Historii Prasy Polskiej*, t. 20, z. 4 (48), 2017, 29–45.
- Buck, Andrzej. „Zielonogórskie środowisko prasowe w początkowych latach istnienia”, *Studia Zielonogórskie*, t. 24, 2019, 89–112.
- Ciesielski, Władysław Jan. „Prasa na Ziemi Lubuskiej w latach 1945–1950”, *Rocznik Lubuski*, t. 12, 1983, 325–344.
- Cincio, Arkadiusz. „Historia Muzeum w Zielonej Górze”, *Rocznik Lubuski*, t. 31, część 1, 2005, 35.
- Domke, Radosław. „«Nadodrze» czasopismem integrującym Ziemię Lubuska”, *Zielonogórskie Studia Bibliotekoznawcze*, z. 7, 2015, 77–92.
- Mikołajczak, Małgorzata. „Oblicza prywatności. O twórczości poetyckiej Eugeniusza Kurzawy”, *Pro Libris*, nr 4 (29), 2009, 84–90.

- Rudiak, Robert. „Historia i współczesność «Bibliotekarza Lubuskiego» – pisma zielonogórskiej Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej im. Cypriana Norwida”, *Zielonogórskie Studia Bibliotekoznawcze*, z. 10, 2018, 69–95.
- Smoliński, Olgierd. „Podziały administracyjne Polski w latach 1795–1950”, *Rocznik Lubuski*, R. 10, 1978, 86.
- Szczegóła, Hieronim. „Rozwój życia kulturalnego w Zielonej Górze w latach 1945–1980”, *Studia i Materiały. Nauki Społeczno-Polityczne*, z. 4, 1982, 143–175.
- Wasilewski, Krzysztof. „Powstanie i rozwój gorzowskiego subregionu periodycznej komunikacji medialnej (1945–1989)”, *Rocznik Prasoznawczy*, R. 6, 2012, 77–92.
- Żyżniewska, Anna. „Wykaz czasopism lubuskich wydanych w latach 1945–1960”, *Bibliotekarz Lubuski*, nr 1/2, 1961, 28–30.

Artykuły prasowe (poza „Pro Libris”)

- Kamińska, Krystyna. „Długa historia «Ziemi Gorzowskiej»”, *Ziemia Gorzowska*, nr 1, 1982, 8.
- Kopaczyńska-Moskaluk Agnieszka. „Nowe otwarcie”, *Pegaz Lubuski*, nr 3 (86), 2021, 1.
- Kościeszka, K. (pseud. A. K. Waśkiewicz). „Czasopisma regionalne”, *Nadodrze*, nr 11, 1971, 5–8.
- „Mam swój maleńki wkład w tworzenie tożsamości regionu. Rozmowę z Ewą Mielczarek przeprowadziła Monika Simonjetz”, *Pasje Literackie*, nr 6–7, 2021, 21–22.
- Sobkowiak Czesław, „Gorzowskie pisma literackie”, *Pro Libris*, nr 1, 2004, 124.

Netografia

- Rudiak, Robert. *Życie literackie na Ziemi Lubuskiej w latach 1945–2000*, http://www.zlp.zgora.pl/historia-oddzialu/http://www.wimbp.zgora.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=46&Itemid=102.
- https://encyklopedia.wimbp.gorzow.pl/1/lamus_czasopismo.html

Inne

- Wywiad przeprowadzony przez Jolantę Chwastyk-Kowalczyk z Ewą Mielczarek w Zielonej Górze 15 grudnia 2021 r.